LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

LAISVĖ
THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Semi-Weekly
102-02 Liberty Avenue
Ozone Park 17, N. Y.
Telephone MIchigan 1-6887
PRICE 10c A COPY

No. 34 **** Ozone Park 17, N. Y. Antr., baland. (April) 26, 1960 **** METAI 49-ji

KRISLAI

— Rašo A. Bimba —

Kova su prietarais.
Vieno melo galas.
Išmintingai galvoja.
Reikės kraustytis.
Du nachalai.
Amerikos atsakomybė.
Ruoškitės!

Klerikalinė spauda gailiai verkia, kad Lietuvoje esanti smarkiai pagyvinta ateistinė propaganda. Ten esą prieita išvados, kad "savaime žmonės nenustos ėję į bažnyčią." . .

Labai teisinga išvada. Žmones reikia šviesti, mokyti, jiems protą blaivinti. Per amžius bažnyčia su savo prietarais ir monais laikė žmonių protą pasivergusi. Dabar nelengva jiems iš tos vergovės išsilaisvinti. Reikia jiems padėti. Štai kame ateistinės propagandos vaidmuo.

Reikia atsiminti, kad dar ir šiandien Lietuvoje šimtai kunigų peklos kančiomis tebenuodija žmonių protą. Nieko nedaryti, prieš tai nekovoti, tikėtis, kad tasai kunigų biznis savaime išnyks, reikštų save apsigaudinėti.

Todėl mes karštai sveikiname Lietuvoje ateistinės propagandos sustiprinimą.

—:—

Kai klerikalai, smetonininkai ir menševikai visuose kampuose giedojo, būk Lietuvos nebelikę, būk kalmukai iš Azijos užplūdę ir užėmę mūsų senąją tėvynę, mes sakėme, kad jie pasiutusiai meluoja.

Dabar tuo melu, matyt, nebetiki ir patys melo šinkoriai. Štai kunigų "Drauge" (bal. 19 d.) M. Mockus sakosi esąs priverstas pripažinti, kad Lietuvoje "yra išaugusi tautiniu atžvilgiu visai sąmoninga ir intelektualiniu atžvilgiu pajėgi inteligentų karta." Jis taipgi suradęs ir tai, kad lietuvių tautos "kamienas tebėra savo krašte," tai yra Lietuvoje, arba "kad lietuvių tautos likimas sprendžiasi Lietuvoje."

Geras progresas.

—:—

Senatorius Mike Mansfield iš Montanos šneka visiškai protingai, kai jis ragina mūsų valdžią ieškoti susitarimo su Kinija. Jis taipgi siūlo pripažinti Mongolijos Liaudies Respubliką ir priimti ją į Jungtines Tautas.

—:—

Mūsų vyriausybė nepadarytų klaidos, jeigu tuojau iš Kubos iškraustytų karinio laivyno bazę. Ji ten nereikalinga. Ji erzina kubiečius. Ją vis tiek reikės likviduoti. Tai ko laukti?

—:—

Jei būtų duodamas medalis už nachališkumą, tai jį pirmiausia turėtų gauti Amerikos Darbo Federacijos prezidentas George Meany ir buvęs šalies prezidentas Harry Trumanas. Jie priešingi viskam, kas veda prie taikos ir įvairių socialinių santvarkų taikaus sambūvio. Jie norėtų, kad mūsų šalis pradėtų po pasaulį švaistytis su atominėmis bombomis. Visur ir visados jiems sapnuojasi komunizmo šmėkla.

Štai Meany rėkia prieš viršūnių konferenciją, nes joje Chruščiovas galįs ir paskutines kelines numauti Eisenhoweriui, De Gaullei ir Macmillanui, o Trumanas kaltina komunistus už Pietuose negrų protestą prieš diskriminaciją užkandinėse.

—:—

Pietinėje Korėjoje nekaltų

(Tąsa 6-tam pusl.)

Ruošia užpuolimą, — sako Fidel Castro

Havana. — Kubos premjeras F. Castro pareiškė per radijo ir televizijos tinklus, kad Floridoje, Dominikos respublikoje ir iš salų — Bahama-Jamaica— yra ruošiamas prieš Kubą užpuolimas. Jis ragino darbininkus, žemdirbius ir visus Kubos patrijotus būti pasirengusiais.

Iš Santiago de Cuba prieplaukos raportavo amerikietis korespondentas T. Szulc, kad Sierra Maestra kalnuose, netoli Jungtinių Valstijų karo laivyno bazės, kuri pra Guantanamo prieplaukoje, Kubos priešai gavo ginklų ir sutvirtino savo jėgas.

Kubos vyriausybės priešams vadovauja kapitonas Beaton, kuris 1959 m. buvo Havanoje milicijos vadu, bet susitarė su Kubos priešais ir ruošėsi nužudyti Raul Castro. Fidelio jaunesnį brolį. Jis nužudė kapitoną Cristino Narango ir, veikiausiai, nužudė Kubos armijos komandierių Camilo Cienfuegos, kuris yra dingęs be žinios. Kapitonas Beaton buvo suimtas, bet iš kalėjimo pabėgo.

T. Szulc rašo, kad Beatonas lėktuvais palaiko ryšius su Floridoje ir kitose šalyse Kubos priešais. Jis lėktuvų neturi, bet jam patarnauja "Kubos kaimyninė valstybė".

Tuo kartu Washingtone, Amerikos Valstybių Organizacijoje, kalbėjo JAV sekretorius Herteris. Jis kaltino Kubos valdžią, kad ji būk sulaužė šios organizacijos nutarimus, "neduoda žmonėms rinkimų, panaikino žmoniškumo teises ir įleidžia į Ameriką neištikimas idėjas", tai yra komunistines. Herteris sakė, kad Amerikos Valstybių Organizacija negalės susilaikyti nuo veikimo, kurį nusako AVO susitarimai sulaikymui komunistinių idėjų.

700 dalyvauja moterų suvažiavime

Kopenhagenas. Danija.— Čionai prasidėjo Tarptautinė moterų konferencija. Dalyvauja virš 700 delegačių iš 64 socialistinių ir kapitalistinių šalių. Konferenciją sušaukė Kopenhagene, nes prieš 50 metų čia įvykusi moterų konferencija įsteigė Tarptautinę Moterų Dieną, kovo 8 dieną.

Konferencijoje pamatinę kalbą sakė Eugenie Cotton, Tarptautinės Moterų Demokratinės Federacijos prezidentė. Ji ragino moteris kovoti prieš karą, vargą ir skurdą.

Unijos pikietuos slapukų laivus

Washingtonas. — Jungtinių Valstijų Aukščiausias Teismas 8 balsais prieš 1 nutarė, kad JAV unijos gali pikietuoti užsienio laivus, kurių darbininkai dirba už žemas algas.

Mat, daug Jungtinių Valstijų laivų kompanijų operuoja savo laivus po Panamos, Liberijos ir kitų mažų šalelių vėliavomis. Tokių laivų darbininkai pigiau dirba, kaip laivų, kurie plaukioja po JAV vėliava.

AFL Marine Cooks & Stewards unija pikietavo laivus po Liberijos vėliava. Kompanija buvo išgavus draudimą (injunction). Unija atsikreipė į JAV Aukščiausį Teismą ir jis panaikino žemesnio teismo draudimą.

West Point, N. Y. — Generolas H. C. Hodges minėjo 100 metų sukaktį.

Kodėl Rhee oponentai miršta pirm balsavimų

Tokio. — Japonijos spaudos korespondentai rašo iš Pietnės Korėjos, kad ten žmonės sukilo prieš Rhee diktatūrą dėl daugelio priežasčių. Viena iš jų, tai "demokratiniai" prezidento rinkimai.

1956 m. 10 dienų pirm įvyko prezidento rinkimai, tai staigiai nuo "širdies ligos" mirė Petrick Henry Shinicky, Demokratinės partijos kandidatas, kuris kandidatavo prieš Rhee.

1960 m. 30 dienų pirm įvyko prezidento rinkimai ir vėl staigiai mirė Demokratinės partijos kandidatas į prezidentus Chough Pyung Ok.

RAGINA VIENYTIS IR IŠLAISVINT ISPANIJĄ

Maskva. — Ispanijos komunistų vadovė ir liaudies didvyrė Dolores Ibarruri (La Pasionaria) pateikė straipsnį "Pravdoje". Ji kviečia visas antifašistines partijas apsivienyti bendrai veiklai ir išlaisvinti šalį iš fašistų jungo.

BRAZILIJOS VALDŽIA NAUJOJE SOSTINĖJE

Brasilia. — Brazilijos vyriausybė jau persikraustė į Brasilią, savo naują sostinę. Apeigose dalyvavo virš 50,000 žmonių.

Brazilija yra didžiausia respublika Amerikoje. Ji užima 3,288,050 ketvirtainių mylių ir turi 65,000,000 gyventojų.

New Delhi.—Atvyko Kinijos premjeras Chou Enlai tartis su Nehru sienų reikalais.

Arabai boikotuos J. Valstijų laivus

Kairas. — Virš 30,000 Jungtinės Arabų Respublikos laivakrovių nutarė boikatuoti JAV laivus, jeigu New Yorke nebus iškrauta prekės iš arabų laivo "Cleopatra".

Jie sako, kad New Yorke prieplaukos darbininkai pasidavė "zionistų įtakai" ir atsisako iškrauti iš arabų laivo prekes.

Arabų unijistai sako, kad į Kairo, Alexandria, Port Said ir Latakia prieplaukas kasdien atplaukia po kelis desėtkus JAV laivų.

Venezuelos liaudis laimėjo pergalę

Karakas. — Pasikėsinimas prieš Venezuelos liaudies valdžią susmuko. Mat, "revoliuciją" sukėlė keli šimtai sukalbininkų, įsiveržę iš Colombia valstybės. Julio Cesar Turbay, Colombia užsienio ministras sako, kad sukilėlių vadai tik Velykų dieną atvyko iš Jungtinių Valstijų, kaip "turistai". Ir tuojau jų keli šimtai įlindo į Venezuelą. San Cristobal miesto garnizono komandierius bulkininkas F. Lizarazo ju laukė. Jis pasiskelbė, kad su 400 valdžios gvardiečių stoja į suokalbininkų pusę.

Bet jie visi apsiriko. Venezueloje darbo unijos paskelbė generalinį streiką. Armija, laivynas ir orlaivynas pasiliko ištikimi liaudies valdžiai. Darbininkai ir žemdirbiai ginklavosi ir stojo valdžios pusėn.

Valdžios lėktuvai atskrido prie Cristobalo ir buvo pasirengę bombarduoti įsiveržėlius. Šalies prezidentas Romulo Betancourt atvyko su pėstininkų jėgomis. Apie 500 ginkluotų darbininkų ir virš 1,000 farmerių apsupo priešus Bolivaro tvirtumoje, San Cristobalo mieste. Gvardiečiai neklausė sukilėlių, bet tuojau areštavo parsidavėlius pulkininkus F. Lizarazo, Juan de Dios Moncadą Vidalį ir dar 12 karininkų.

Užsienyje paruoštas sukilimas susmuko. Jo vadas Jesus Maria C. Leon, kuris buvo atvykęs iš JAV, pabėgo linkui Colombia sienos. Bet Colombia valdžia pareiškė, kad ji uždaro savo sieną ir suokalbininkus suims, jeigu jie ten pereis.

Venezuelos respublika yra šiaurinėje Pietų Amerikos dalyje. Ji užima 352,-150 ketvirtainiškų mylių ir turi apie 7,000,000 gyventojų. Šalis yra labai turtinga gamtiniai. Aliejaus gavyboje ji stovi po Jungtinių Valstijų ir Tarybų Sąjungos. 1958 metais gavo 950,-796,000 bačkų po 42 galionu. Aliejaus gavyba beveik visa yra JAV kapitalistų rankose.

Venezueloje viešpatavo diktatorius Marcos Jiminez. 1958 metų sausio mėnesį liaudis sukilo ir jo valdžią nuvertė. Tų pat metų gruodžio mėnesį išsirinko savo valdžią su Romulo Betancourt prezidentu. Dabartinė Venezuelos vyriausybė pravedė naudingų reformų darbininkų ir žemdirbių naudai. Ji taipgi rūpinasi, ka šalies gamtiniai turtai būtų perimti iš užsienio kapitalistų rankų į šalies rankas. Prieš ją suokalbiauja buvusio diktatoriaus šalininkai ir gauna užsienio imperialistų pagalbos.

Iš jūrų reikalais konferencijos

Geneva. — Jūrų reikalais konferencijoje vis eina tik manevravimai. Jungtinės Valstijos ir Kanada pasiūlė, kar per šešias mylias nuo kranto būtų teritoriniai vandenys ir dar per kitas šešias mylias kitos žalys negalėtų žvejoti.

Bet pasiūlymas didžiumos balsų negavo. Taip pat negavo reikiamo skaičiaus balsų ir TSRS pasiūlymas, kad teritoriniai vandenys ir žvejojimo vandenys būtų per 12-ką mylių nuo kranto.

T. Sąjunga vykina 1960 metų planą

Maskva. — Per tris pirmuosius 1960 metų mėnesius planas įvykintas 104 procentais. Spižo buvo pagaminta 11,400,000 tonų, plieno —16,100,000, suspausto metalo — 12,700,000, koksų — 13,800,000, aliejaus —34,500,000 ir anglies —129,000,000 tonų.

Industrija davė: 35,600 mašinų metalo apdirbimui, 127,000 automobilių, 58,900 traktorių ir 13,500 kombainų.

Per tą patį laiką pagaminta 65,900,000,000 kilovatų-valandų elektros jėgos ir gauta 11,900,000,000 kubiškų metrų natūralio gazo.

KUBOJE STATO DAUG NAUJŲ NAMŲ

Havana. — Kubos vyriausybė jau daug pagerino darbininkų reikalus gyvenimo namų srityje. 1959 metais buvo pastatyta 10,-000 apartmentinių ir individualių namų. 1960 metais siekia pastatyti dar 20,000 naujų namų.

Pirmiau Kubos darbininkas per mėnesį mokėjo už lušną $50. Dabar jis už penkių kambarių gyvenamą patalpą moka $25.

Rytai už pilną visų nusiginklavimą

Geneva. — Eaton, Vakarų delegacijos vardu, nusiginklavimo konferencijoje vėl pakartojo tas pat sąlygas, kurias Rytų delegatai jau pirmiau atmetė.

Eaton pasiūlė, kad pradžioje Jungtinės Valstijos ir Tarybų Sąjunga sumažintų savo karo jėgas iki 2,500,000 ir tuojau įvestų inspekciją. Abiejų šalių inspektoriai turėtų keturis kartus per metus viską tikrinti. Jie galėtų žemai skraidyti, turėti savo žmones geležinkelių stotyse, orlaukiuose, prieplaukose ir t.t.

V. Zorinas. TSRS delegatas, pareiškė, kad Jungtinių Valstijų atstovas nori griežtos inspekcijos be nusiginklavimo. Jis sakė, kad Tarybų Sąjunga, ir kitos Rytų valstybės, negali priimti tokių sąlygų, nes tokia inspekcija, tai "būtų tik šnipavimas Tarybų Sąjungoje".

Zorinas argumentavo, kad Jungtinių valstijų karo jėgos yra ne savo šalyje, bet užsienyje, net 72-jų šalių bazėse. O tos bazės įsteigtos aplinkui Tarybų Sąjungą. Jis sakė, kad tokia Jungtinėms Valstijoms "inspekcija" nieko nereikštų, nes vyriausios jėgos nebūtų inspektuojamos. Laike tokios "inspekcijos" JAV savo karo jėgas didintu užsienio bazėse. Jos taipgi palieka be inspekcijos NATO valstybes ir Japoniją, kur JAV atgaivino militarizmo jėgas.

Zorinas sakė. kad nusiginklavima reikia pradėti nuoširdžiai. Pirmoje vietoje uždrausti atominius ginklus, panaikinti JAV karo bazes užsienyje ir visoms valstybėms eiti prie nusiginklavimo. Tik tada bus galima susitarti ir dėl inspekcijos.

Ūmai susirgo Rojus Mizara

Šiuo tarpu Rojus Mizara randasi ligoninėje. Jis susirgo labai staigiai ir po vidurnakčio iš balandžio 21 d. į bal. 22 tapo išvežtas ligoninėn. Džiugu, kad jo sveikata jau taisosi. Gydytojai pripažino, kad Rojaus gyslose atsirado sukrekėjusio kraujo, kurio dalis, matyt, pasiekė plaučius. Susidarė dideli skausmai ir pasunkėjo kvėpavimas.

Kelios dienos prieš tai taip pat nakčia jam buvo užėję skausmai ir buvo paimtas į ligoninę. Bet kadangi už kelių valandų skaudėjimas išnyko, jis ant rytojaus sugrįžo namo ir atėjo į darbą. Tik antru kartu ligai pasikartojus, pasirodė, kad padėtis daug rimtesnė, negu buvo manyta.

Kaip ilgai Rojui teks ligoninėje pabūti, šiuos žodžius rašant dar nežinia — gal porą savaičių, gal daugiau. Gydytojai pataria kuo mažiausia lankytojų, kol ligonis gerokai sustiprės.

Drg. Mizara randasi Lenox ligoninėje, kamp. Lexington Ave. ir 77th Street, Manhattane. Room 402.

Visi mes linkime Rojui kuo greičiausiai pilnai susveikti.

Paterson, N. J.

SUSIRGĘS J. BIMBA

Šiuo tarpu čionai Paterson General ligoninėje randasi Juozas Bimba, veikėjas ir "Laisvės" nuolatinis bendradarbis. Balandžio 22 d. jam čia tapo padaryta operacija. Jį kankino patrūkimas ir gydytojai nutarė tai sutvarkyti. Operacija, rodosi, buvo sėkminga ir už keleto dienų Juozas žada grįžti namo, į Hawthorną.

Taip pat teko patirti, kad į ligoninę išvežtas ir vietinis senas pažangietis Sakatauskas. Jis, sakoma, labai sunkiai serga.

Linkime ligoniams sėkmingai pasveikti. *Rep.*

Tokio. — Apie 200 karėjiečių buvo įsiveržę į Pietinės Korėjos ambasados rūmus. Sudraskė Rhee pa veikslus ir reikalavo, kad jis iš valdžios pasitrauktų.

Seulis. — Rezignavo Pietinės Korėjos ministerija.

Senas Vincas ligoninėje

Mūsų draugo Seno Vinco duktė Elzbieta (Mrs. Carfagno) rašo, kad Vincas nuo balandžio 9 dienos randasi ligoninėje Philadelphijoje. Ji rašo, kad ten jam tyrinėja plaučius ir mėgina palengvinti kvėpavimą". Bet ir priduria: "Tikimės, laukiame, kad jis greit sugrįš namo".

Linkime Vincui greit ir pilnai savo sveikatą pataisyti.

A. B.

TSRS APDOVANOJO SAVO RAŠYTOJUS

Maskva. — Tarybų Sąjungos vyriausybė apdovanojo Lenino premija rašytojus, artistus ir kitus veikėjus. Dvylika rašytojų, kurie parašė knygą apie Chruščiovo apsilankymą Amerikoje, gavo dovaną. Gavo dovaną taipgi rašytojas Michailas Šolochovas, smuikininkas D. Oistrakh ir kiti.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Publishcd Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays.
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.
Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year $9.00	Canada and Brazil, per year $10.00
United States, per 6 months $5.00	Canada and Brazil, 6 months $5.50
Queens Co. ..... $10.00 per year	Foreign countries, per year $12.00
Queens Co. ..... $5.50 per six months	Foreign countries, 6 months $6.50

Syngmano Rhee "demokratija"

PIETINĖJE KORĖJOJE įvyko žmonių sukilimas prieš prezidento Syngman Rhee valdžią. Sukilime, rašant šiuos žodžius, jau buvo užmušta daugiau kaip šimtas žmonių, o šimtai, jei ne tūkstančiai, sukilėlių sužeista. Žuvo ne vienas ir Syngmano Rhee valdžios gynėjas.

Kodėl Pietinės Korėjos žmonės kyla, ko jie nori?

Jie kyla prieš baisų valdžios terorą; jie reikalauja, kad šalyje būtų paskelbti nauji prezidento rinkimai. Tiesa, rinkimai įvyko š. m. kovo 15 d., bet kokie jie buvo? Prieš rinkimus Syngman Rhee, jausdamas, kad jo neišrinks, žudė savo politinius oponentus, neleido jiems statyti savo kandidatų, neleido jiems jokios agitacijos prieš jį patį, budelį, Syngmaną Rhee, kuris pasiryžo sėdėti prezidento kėdėje, kol galą gaus!

Na, jis ir buvo "išrinktas". Rinkimus laimėjo. Po rinkimų kiekvieną pilietį, kuris tik prasižiojo, kad rinkimai buvo suklastuoti, talpino į kalėjimą arba žudė. Visa tai privedė žmones prie to, kad pradėjo kilti, kovoti prieš Syngmaną Rhee, reikalaujant, kad būtų paskelbti nauji rinkimai, kuriuose liaudis galėtų dalyvauti.

Sukilimai įvyko visoje Pietinės Korėjos miestų eilėje. Paskelbtas karo stovis, kareiviams įsakyta į žmones šaudyti!

Tokią demokratiją Rhee palaiko Pietinėje Korėjoje!

Kiekvienam yra aišku, kas S. Rhee pastatė valdyti Pietinę Korėją—Washingtono valdžia. Jinai jį ligi šiol palaikė, kaip didelį demokratą!

Kad taip yra, galime matyti ir iš to: kai Rhee pradėjo šaudyti nekaltus Pietinės Korėjos žmones, reikalaujančius teisybės, kai šie įvykiai negražiai nuskambėjo per visą pasaulį, mūsų šalies valdžia užprotestavo prieš Rhee, prieš jo kruvinus "žygius".

Gerai, kad užprotestavo, gerai, kad budelį kritikuoja, bet mums atrodo, buvo reikėję jį suvaldyti anksčiau. Reikėjo jam prieš kovo 15 d. rinkimus pasakyti, kad jis trauktųsi šalin iš valdžios, kad leistų korėjiečiams išsirinkti sau prezidentą tokį, kokio jie nori.

Birželio mėnesį prezidentas Eisenhoweris žada vykti į Tarybų Sąjungą, o iš ten—į Pietinę Korėją ir į Japoniją. Dabar daugelis amerikiečių stato tokį klausimą: ar gerai prezidentas padarys, sustodamas Pietinėje Korėjoje? Kaip į tai pažiūrės korėjiečiai?..

New Jersey valstijoje

PRAĖJUSĮ ANTRADIENĮ New Jersey piliečiai balsavo, kas turi būti respublikonų partijos sąraše (lapkričio 2 d. rinkimuose) kandidatu senatoriaus vietai. Bus renkamas vienas senatorius į dabartinio senatoriaus Clifford P. Case vietą.

Respublikonai išstatė du kandidatus į senatorius: tą patį Cliffordą Case ir Rohert Morris. Pirmasis skaitomas liberalu, nors jis tokiuo nėra, Robert Morris atstovavo t. v. **old guard** srovę—reakcininkus.

Piliečiai pasisakė už senatoriaus Case kandidatūrą žymia balsų dauguma. Taigi, senatorius Case, jodamas ant liberalinio arkliuko, laimėjo rinkimus; jis bus respublikonų kandidatu. Ar jis bus išrinktas—kitas klausimas. Svarbu pabrėžti tai, kad visgi New Jersey piliečiai pasisako už tą kandidatą, kurį reakcininkai pasmerkė.

Anglai nesnaudžia

VELYKŲ SEKMADIENĮ Londone įvyko milžiniška demonstracija, suruošta prieš atomines bei hydrogenines bombas, prieš jų gaminimą ir numatymą naudoti.

Taikos šalininkai ir atominių ginklų priešai suruošė eiseną apie 40 mylių atstume nuo Londono. Jie vyko į sostinę pėsti. Prie jų prisidėjo vis daugiau ir daugiau žmonių. Eisena vis augo, tvirtėjo. Joje dalyvavo darbininkai, šeimininkės, inteligentija ir intelektualai.

Kai žygiuotojai pasiekė Trafalgar aikštę, Londone, susidarė apie 150,000 minia. Ten buvo pareikštas griežtas protestas prieš gaminimą ir naudojimą niuklerinių ginklų.

Didžiulės pagarbos verti anglai už tokį žygį.

Galvokime!

MES JAU RAŠĖME, kad mūsų laikraštis "Laisvė" įžengė į 50-uosius savo gyvavimo metus.

Taigi supraskime: šie metai yra jubiliejiniai mūsų laikraščio metai. 1961 metų pradžioje mes minėsime "Laisvės" 50-ąją metinę sukaktį

Kaip minėsime? Ką darysime? Kokiu būdu mes galime ir privalome šį labai svarbų jubiliejų atžymėti?

Galvokime visi. Netrukus, aišku, mūsų laikraščio kooperatyvo taryba sudarys konkrečius tam planus. Tačiau būtų gerai, kad ir **skaitytojai dabar pasisakytų,** kaip turėtume savo laikraščio auksinį jubiliejų atžymėti.

Kas ką rašo ir sako

IR TOKIUS MELUS JIE SKELBIA

Chicagos "Sandara" skelbia, kad neseniai kokia tai lietuvė iš Lenkijos buvusi nuvykusi į Lietuvą ir ten nieko gero ir žmoniško nebesuradusi. Pav., toje mūsų senojoje tėvynėje visos prekės tik "vienas šlamštas." Ten "nieko gražaus nėra."

Lietuvos žmonės irgi, sako tos kvailos arba prasimelavusios moteriškės lūpomis "Sandara," beveik nuogi-pliki. "Jei kas turi kokį geresnį drabužį, tai slepia, nenorėdamas, kad kas sužinotų."

"Sandaros" redaktorius pamiršta tai, kad su tokiais melais apie Lietuvą jis tik pats save apgaudinėja. Juk sveiko proto lietuvis jais netikės. Jei M. Vaidyla jais tiki, tai jam kas nors galvoje kukuoja.

VILNIAUS "TIESA" APIE MŪSŲ MOTERIS

Š. m. Vilniaus "Tiesoje" (iš bal. 13 d.) skaitome straipsnio antraštę: *"Mes taip pat didžiuojamės."* O pats straipsnis seka:

"Beveik visa šios dienos 'Laisvė,' — rašo šio pažangaus Amerikos lietuvių laikraščio kovo 8 dienos numeryje žinomas veikėjas publicistas A. Bimba, — užpildyta moterų straipsniais apie moteris... Mes didžiuojamės draugėmis, kurios tos šventės auksinio jubiliejaus proga spaudoje pasikalba apie savo reikalus. Jų gi reikalai yra visų mūsų reikalai. Nė valandėlei tos tiesos nepamirškime."

Kokie gi klausimai rūpi pažangioms lietuvėms moterims Amerikoje? Apie ką jos kalba šventiniame numeryje?

Štai **Ks. B. Karosienė** didžiuliame straipsnyje, apibūdinusi Tarptautinės moters dienos šventės reikšmę, nagrinėja lietuvių moterų Amerikoje judėjimo istoriją. Šiltais žodžiais prisimenamas V. Kapsukas - Mickevičius. Su jo vardu surištas ir pažangių Amerikos lietuvių moterų veiklos pagyvėjimas. Jo dėka, pasakoja straipsnio autorė, eilę metų ėjo Moterų Progresyvaus Susivienijimo organas "Moterų balsas," jo dėka "...eilė moterų, kurios ir dabar dalyvauja progresyviame judėjime, tapo kalbėtojomis, organizatorėmis."

Ypač šiltai Ks. B. Karosienė pasakoja apie V. Kapsuko-Mickevičiaus pastangas organizuoti moteris kovai už taiką. Straipsnio autorė prisimena V. Kapsuko - Mickevičiaus žodžius, pasakytus 1917 m., kovo 8 dienos proga, Filadelfijoje, Moyamensing gatvės svetainėje. Tebevykstant čio pirmojo pasaulinio karo akivaizdoje V. Kapsukas-Mickevičius kalbėjo susirinkusioms moterims: "Šis karas nebus paskutinis, bet bus didesnių ir baisesnių karų, jei liaudis snaus." Ir toliau straipsnio autorė rašė: 'Kaip teisingi buvo tie žodžiai. Neužilgo mūsų gentkartė pergyveno antrą pasaulinį karą, kuris buvo didesnis ir baisesnis už pirmąjį. Niekas negalės užmiršti Chirošimos ir Nagasakio, kur JAV pirmą kartą panaudojo atominę bombą, kuri nužudė ir sužeidė šimtus tūkstančių tų Japonijos miestų gyventojų."

Ks. B. Karosienė taip baigia straipsnį: "Mes, švęsdamos Tarptautinę Moters dieną, turime sudėti pažadą, kad darysime, ką tik galime, palaikyti taiką ir padaryti pasaulį saugų mums ir ateinančioms gentkartėms."

Įdomią medžiagą straipsnyje "Prisiminimai apie Bruklyno lietuves siuvėjas" pateikia **M. Vallionienė.** Čia pasakojama, kaip streikavo, kaip kovojo moterys-siuvėjos už savo darbo sąlygų pagerinimą, už darbo užmokesčio padidinimą Bruklyne.

Mintimis apie Detroito pažangiųjų lietuvių moterų veiklą dalinasi **U. Kašparienė** ir **M. Ginaitienė.** Daug įdomių minčių straipsnyje "Tai buvo 50 metų atgal" pateikia **K. Petrikienė.**

Įdomus **Ievos T. Mizarienės** pasisakymas "Moterys ir taika." Kupinos pasididžiavimo moterim - kovotoja, moterim-darbininke, moterim - motina nuskamba eilutės: "Moterys niekuomet neatsiliko nuo vyrų gynime savo teisių, savo klasės reikalų, savo tėvynės."

Toliau Ieva Mizarienė rašo. "...moterys visur pirmutinės stoja už taiką. Ypatingai dabartiniu laiku, kuomet visame pasaulyje taikos ir nusiginklavimo klausimas taip aukštai iškeltas ir taip reikšmingai svarbus — moterys aiškiai supranta ir atjaučia, kaip reikia visas jėgas suglausti ir reikalauti tarptautinio įtempimo sumažinimo, kad galėtume be kliūčių eiti prie visuotinio nusiginklavimo ir pastovios taikos."

Straipsnio gale aiškiai ir glaustai išdėstomi visi pažangiųjų Amerikos lietuvių moterų reikalavimai:

"1. Reikalaujame, kad Jungtinės Amerikos Valstijos pripažintų Kinijos Liaudies Respubliką ir kad nepastotų kelio priėmimui tos didžiulės šalies į Jungtinių Tautų šeimą.

2. Mes stojame už panaikinimą 'šaltojo karo,' už tarptautinio įteimpimo sumažinimą, už taikų tautų sambūvį.

3. Mes reikalaujame visuotinio nusiginklavimo.

4. Reikalaujame visuotinos taikos pasaulyje."

"Laisvėje' pateikta medžiaga dar kartą parodo, kokios gilios ir kaip puikiai suprantamos taikos ir demokratijos idėjos pažangių Amerikos lietuvių moterų tarpe. Ir jokie reakciniai emigracijos vadeivos nepajėgs tai nustelbti. Dar daugiau. Tarybų Lietuva girdi savo dukrų išeivijoje balsą ir taip pat didžiuojasi jomis.

Laiškas redakcijai

Pittsburghietis J. K. Mažukna rašo R. Mizarai laišką, kur, be kitko, sako:

Po ilgos kelionės po Lietuvą ir Lenkijos socialistinę respubliką Jūs parsivežėte neįkainuojamą turtą: medžiagos savo raštams. Tas turtas jau gerokas laikas dedamas "Laisvėn" ir dalinamas skaitytojams...

Drauge! Jūsų rašiniai iš kelionės Lietuvoje, susitikimai su visokiais ten žmonėmis—labai įdomūs. Aprašai labai aiškiai, kiekvienam įdomu juos skaityti. O buvusiems turistams dar įdomiau. Nors man neilgai teko būti Lietuvoje, bet susipažinau ten su daugeliu žmonių. Būčiau laimingas, jei dar kartą galėčiau aplankyti Lietuvą ir tuos visus gerus draugus. Niekad jų nepamiršiu...

Skaičiau "Laisvėje" eilėraštį, parašytą T. Kryževičiūtės iš Telšių. Jos tėvukas Leonas Kryževičius — mano jaunų dienų draugas. Vaikais būdami lankėme pradžios mokyklą Pašventinyje. Būvant Telšiuose su pirmąja turistų grupe aš viešėjausi pas Kryževičius visą dieną. Jie gyvena palei muziejų, kur mes lankėmės. Turi gražų sodą prie pat ežero. Susipažinau su T. Kryževičiūte ir visa šeima; turiu ir daug nuotraukų parsivežęs...

Grįžęs namo, aš pasiunčiau T. K. Jūsų adresą, kurio ji manęs per laišką prašė. Gavusi adresą, ji pasiuntė Jums tą puikų eilėraštį...

Kryževičiams aš esu užprenumeravęs "Vilnį" jau prieš keletą metų..

J. K. Mažukna

Sunkus negrų gyvenimas Pietinėje Afrikoje

Kasdien skaitome žinias apie negrų sukilimą, demonstracijas ir kovas Jungtinės Pietų Afrikos valstybėje. Negrai ten sudaro apie devynis dešimtadalius gyventojų. Tai jų šalis, kur gyveno jų tėvai ir protėviai. Bantų gimines juodspalviai žmonės gyveno, kaip jiems geriau atrodė.

Prieš tris šimtus metų, būtent 1652 metais, ten atplaukė hollandų laivai. Išlipo į sausumą hollandiečiai. Pradžioje jie veidmainiaudami prieteliškai atsinešė į vietos gyventojus, slėpė savo pažiūras į kitų rasių žmones. Bet kada daugiau jų atvyko, įsigalėjo, tai prasidėjo negrų gaudymas ir vežimas į vergų rinkas Amerikon ir kitur. Vietos gyventojai pajuto baltųjų baisią "civilizaciją."

1814 metais anglai atvyko ir nugalėjo hollandiečius. Atėjo nauji ponai, bet priespauda pasiliko ta pati. Po 1899-1902 metų burų (hollandiečių) sukilimo ir karo prieš anglus abieji susitaikė ir užsėdo negrams ant sprando.

Nuo 1910 metų Jungtinė Pietų Afrika yra Britanijos dominijonas, sudėtinė dalis, lygiai, kaip Kanada, Australija arba kitos buvusios anglų kolonijos. Jungtinė Pietų Afrika skelbiasi, kad ji yra demokratinė valstybė. Bet kokia ta "demokratija," jeigu apie 3,-000,000 baltųjų ir maišytų žmonių pavergę apie 10 milijonų vietos gyventojų?

Geriausiai tą "demokratiją" aprašo anglų rašytoja Rebecca West laikraštyje "London Sunday Times."

Ten veikia per 151 metus hollandiečių priimtas įstatymas, tai komas tik negrams, tai pasportų nešiojimosi sistema. Kokia ta sistema? Kaip ji pritaikoma gyvenime?

R. West rašo, kad kiekvieną dieną yra areštuojama ne mažiau 1,000 negrų už neturėjimą su savimi pasporto. Areštuoja ir baudžia net tada, jeigu negras prie stubos, lauko pusėje, neturi su savimi pasporto. Kiekvienas vyriškis, sulaukęs 16 metų amžiaus, privalo visada turėti su savimi pasportą.

Pasporte yra atžymėta, ar jo savininkas pasimokėjo taksus, leidimas jam nužymėtoje vietoje gyventi, darbdavio paliudijimas, kurį darbdavys pasirašo kiekvieną mėnesį, kad negras dirbo, surašyta savininko prasikaltimai ir baudos, jeigu tokių turėjo, ir t. t. Jeigu negras neatėjo į darbą, tai darbdavys tą įrašo į pasportą. Jeigu vyras dirba toliau nuo jo šeimos gyvenimo vietos, apsilankė jis pas šeimą, tas įrašoma pasportan . Jeigu jį aplankė šeimos narys — žmona ar vaikai, tas taip pat įrašoma.

Kaip negrai persekiojami, R. West paduoda sekamą pavyzdį. Jeigu negras dirba toliau nuo šeimos gyvenimo vietos, pas jį atsilankė jo žmona, tai ji gali būti tik trumpą laiką. Jeigu jo žmona toliau dirba prie namų, turi ten kambarį, ir jei atvyks jos vyras, tai jam nevalia pasilikti su žmona kambaryje, arba pernakvoti. Jeigu namų savininkai tam nepriešta-raus, tai jie bus už tai baudžiami: kam leido vedusiai negrų porai nakvoti viename kambaryje.

Negrai turi kentėti daugyvę visokių neteisybių. Labai dažnai baltieji sumano apsigyventi ten, kur iki tol gyveno negrai. Tokiame atsitikime negrus išvaro, jų namelius nugriauna, nieko už tai nemokėdami.

Aišku, baltųjų žiaurumas negalės sulaikyti vietos gyventojų nuo kovos už laisvę. Negelbės šautuvai, kulkosvaidžiai ir tankai. Daugiau jų "demokratija" rodys dantis, greičiau ji *susilauks galo.* Buvusių kolonijų ir pusiaukolonijų žmonės stoja į kovą už savo laisvę Afrikoje, Azijoje ir Lotynų Amerikoje.

D. M. Š.

Kiek JAV pavagia automobilių?

Pasirodo, kad 1958 metais tik 36-se Jungt. Valstijų miestuose pavogė 115,090 automobilių. Tai miestai ne mažiau kaip po tūkstantį

New Yorko mieste pavogė 16,811, Los Angeles — 13,215, Detroite — 6,029, San Francisco — 5,929 ir Chicagoje — 4,760.

Bet kiek dar buvo pavogta kituose miestuose, kurie mažiau "pasižymėjo"? Už auto vogimą buvo suareštuota 270,965 asmenys.

Apie mūsų šalies žmonių sveikatą

1958 metais Jungtinėse Valstijose 55,880,414 asmenys buvo ligoninėse arba gavo ligoninių pagalbą. Čia neįskaitoma tie žmonės, kurie sirgo namie, buvo po daktarų priežiūra.

Vien protinėse ligoninėse buvo 549,330 asmenų. Tais metais į protines ligonines buvo priimta 128,-124 nauji ligoniai,64,823 jau pirmiau ligoninėse buvę, 143,620 paluosuotų iš ligoninių ir 46,673 ten mirė.

Per metus mirė 1,647,000 žmonės. Daugiausia mirė nuo širdies ligų arba su širdžia turinčiomis bendro ligomis. Nuo džiovos mirė 24,140 žmonių.

Ar žinai tą?

1958 metais Jungtinių Valstijų miestuose, kurie turėjo ne mažiau 100,000 gyventojų, bibliotekose buvo 62,000,000 knygų. Ten gyveno iki 50,000,000 žmonių, bet skaitymui buvo paėmę tik 200,888,000 knygų.

Tais pat metais universitetus ir kolegijas lankė 3,2588,556 studentai. Jaunuolių buvo 2,110,426, o emrginų — 1,148,130.

1959 m. kovo mėnesyje mūsų šalyje buvo 1,751 angliškas dienraštis su cirkuliacija 58,000,000 kopijų, 556 sekmadienių laikraščių su cirkuliacija 46,000,000 kopijų, ir 8,287 savaitiniai su cirkuliacija 20,000,000 kopijų.

Laiškas iš Varšuvos

Būdamas Varšuvoje susipažinau su lenkų kilmės literatu - vertėju Zigmantu Stoberskiu, kuris su savo žmona lietuvaite verčia lietuvių literatūrą į lenkų kalbą. Jo žmona tik neseniai išvertė V. Mykolaičio-Putino "Sukilėlius," o jis pats baigė versti vieną J. Grušo pjesę.

Tuojau po to, kai aš apleidau Vilnių, abudu Stoberskiai atvyko į Tarybų Lietuvą pasisvečiuoti, tuo būdu man neteko ten juodu susitikti. Dabar Z. Stoberskis rašo man laišką, kuriame pats svarbiausias dalykas yra tas, kad *Lenkijos lietuviai rimtai galvoja tuoj pradėti leisti lietuvių kalba laikraštį "Aušrą."* Paduodu čia svarbesnes Z. Stoberskio laiško ištraukas.—*R. M.*

—:—

Warszawa 22. 3. 1960 r.

Gerbiamas
draugas Mizara!

Tuojau po Jūsų išvažiavimo mes su žmona atvykome į Vilnių. Gaila, kad mes ten nesusitikome!

Dėka Jums gauname reguliariai "Laisvę" — tai labai įdomiai ir gerai redaguojamas laikraštis. Gal būt mes irgi turėsime Lenkijoje lietuvišką laikraštį "Aušrą." Dabar yra rimtai svarstomas tas klausimas.

Skaičiau Jūsų korespondenciją iš Lenkijos — labai įdomiai ir teisingai parašyta. Jūs nieko nepridėjote ir nieko neatėmėte. Dėl to, aš manau, galima turėti pasitikėjimą Jūsų straipsniams, Jūsų literatūrinei kūrybai.

Kovo 13 d. aš turėjau paskaitą apie Tarybų Lietuvą Varšuvos TPPR Klube. Kalbėjau tarp kitko ir apie Jus ir Jūsų romanus, kuriuos aš gavau iš Vilniaus. Atrodo, kad iš tų romanų, kuriuos aš dabar gavau:

(1) "Algio Lumbio nuotykiai,"

(2) "Sliakeris,"

(3) "Ūkanos," pirmoj eilėj mes pasiūlysim versti į lenkų kalbą "Ūkanas."

Kai gausiu Jūsų dramas, parašysiu Jums, ką galima bus išversti į lenkų kalbą.

Iš mano pusės aš norėjau Jus paklausti, ar Jūs turėtumėt galimybę išleisti pas kokį nors pažįstamą agentą bent vieną iš trijų lenkiškų rinkinių, kuriuos aš sudariau su mūsų žymiausiu kritiku Ričardu Matuševskiu:

1) "Lenkų dabartinės poezijos rinkinys,"

2) "Lenkų dabartinės prozos rinkinys,"

3) "Lenkai paskutiniame kare." Tai yra geriausi fragmentai iš geriausių knygų apie II pasaulinį karą — nuo 1939 iki 1944 metų...

Z. Stoberskis

KOKS SKIRTUMAS TARP SNIEGO IR LIETAUS

Jeigu sniego iškrinta 10 colių storumo, tai iš jo tiek vandens bus, kaip iš lietaus vieno colio.

Vandens vienas galionas sveria beveik aštuonis svarrus ir pusę (8.345).

Washingtonas. — Pereitaisiais metais Jungtinėse Valstijose nevedusios moterys pagimdė 208,700 vaikų, tai yra, 7,000 daugiau, kaip pirmesniais metais.

Atsakau į klausimus

Žmonės klausia:

—Kur, jūsų nuomone, gyvenimo lygis aukštesnis: Amerikoj ar Lietuvoj?

Klausimas įdomus, bet nelengva į jį trumpai atsakyti. Į gyvenimą tenka pažvelgti abiem akimi ir plačiai žiūrėti, kadangi gyvenimas turi dvi puses: *ekonominę* ir *dvasinę-kultūrinę*.

Ekonominiu atžvilgiu Jungtinėse Amerikos Valstijose gyvenimo lygis stovi aukštesniame laipsnyje negu Tarybų Lietuvoje, negu kitose tarybinėse respublikose. Atsiminkime tai: praėjusiais metais N. Chruščiovas tarybinėms tautoms iškėlė tokį šūkį: *Pasivyti ir pralenkti Ameriką!*

Kame, kuriuo atžvilgiu pasivyti? Kaj kuriose mokslo šakose Tarybų Sąjunga Jungtines Valstijas *jau pasivijo* ir, net ir daugelio pačių amerikiečių samprotavimu, pralenkė. Kultūriniu atžvilgiu Tarybų Sąjunga jau senokai, drįstu sakyti, pralenkė JAV. Pasilieka ekonominė, ypatingai kai kurių produktų sritis. Šičia tarybinėms tautoms dar teks padirbėti, kol jos Amerika pasivys. Kalbu vyriausiai apie Tarybų Lietuvą, kurią geriau pažįstu negu kitas tarybines respublikas.

Vilniuje jūs dar nerasite tokiu didžiulių valgomųjų produktų krautuvių, kaip amerikiniai *super markets*, kuriu pas mus pilni miestai. Ten dar nerasite tokių krautuvių, kaip, sakysime, pas mus Woolworth krautuvės, bei joms panašios. Tarybų Sąjungoj toli gražu nėra tiek automobilių, kaip mūsų šaly, nors automobiliai nenustato gyvenimo lygio. Pas mus, JAV-se, naudojamų daiktų ir gyvenamųjų produktų yra per daug, o ten nėra jų per daug — ten kai kurių produktų, pavyzdžiui, rūbų, dar per maža.

(Kai sakome, kad JAV-se visokių produktų yra "per daug," nepamirškime to fakto: jų nebūtų per daug, jei VISI žmonės galėtų jų užtenkamai įsigyti. Taip sako, taip teigia įžymieji amerikiniai ekonomistai. Milijonai amerikiečių, ypatingai pietinėse valstijose negrų ir kitų gyvena didžiuliame skurde, sulindę į lūšnas be langų, nedavalge, skudurais "apsirengę." Milijonai žmonių didmiesčiuose skursta panašiai. Taip gyvenančiųjų Tarybų Lietuvoje nerasi. Jei šitie milijonai pajėgtų gyventi vidutinio amerikiečio darbo žmogaus gyvenimu, tai ir pas mus visokių produktų "perviršis" greitu laiku išnyktų.)

Taip, Lietuvoje žmonės gražiai apsirengę, bet gi kiekviena moteris norėtų turėti keletą suknelių daugiau negu turi, kiekvienas vyriškis norėtų turėti po vieną ar du "ekstra" kostiumus. Tai liečia ir avalynę.

Pas mus automobilių gamintojai brukte bruka žmonėms savo mašinas, o ten ne vienas man sakė:

—Pinigų turiu, noriu pirkti mašiną, bet nelengva ją gauti.

Tą patį galima sakyti ir dėl skalbiamų mašinų, ir dėl televizorių ir dėl kitokių namų apyvokos daiktų. Pavyzdžiui, dėl baldų. Baldų pasirinkimas dar vis ribotas.

Maisto atžvilgiu Lietuva jau pasivijo Ameriką: jo pilna, jo užtenka visiems. Maistą Lietuva jau ir eksportuoja. Man prisimena vienas įvykėlis Varšuvoje. Valgant restorane pietus, prie mūsų stalo sėdįs svečias išsitarė:

—Man rodosi, kad mes čia valgome lietuvišką mėsą . . .

—Kaip su gyvenamaisiais butais?

Gyvenamųjų butų Lietuvos miestuose yra stoka, nors namai dygsta kaip grybai po lietaus, nauji, dailūs. Reikia pasakyti, kad gyvenamųjų namų jaučiama stoka ir Maskvoje, ir Lietuvos miestuose, ir Lenkijos miestuose, kur man teko būti — pavyzdžiui: Bialistoke, Varšuvoje, Krokuvoje, Seinuose. Dėl to Vilniaus miesto administracija nutarė: visas jėgas sukaupti gyvenamiesiems namams statyti, visą kitą statybą, ne taip reikalingą, paliekant į šalį.

N. Chruščiovas apie tai taipgi kalbėjo ir pabrėžė: per šį septynmetį turės būti išspręstas gyvenamųjų namų statybos klausimas; kiekviena šeima privalo turėti nemažiau trijų kambarių moderniską butą. Yra tarybiniuose miestuose šeimų, dar ankštai gyvenančių. Tai nėra jokia paslaptis.

Atsiminkime, daugybė tarybinių miestų, miestelių ir kaimų buvo išdeginti, išgriauti, į kalnus pelenų ir griuvėsių paversti. Juos reikėjo atstatyti — ir buvo atstatyti! Miestai sparčiai auga, pramoningėja. Tai ar stebuklas, kad ten dar jaučiama gyvenamųjų namų stoka?

Pas mus, Amerikoje, kur karo metu nei vienas gyvenamasis namas nebuvo nei bombos, nei kulkos paliestas, o gyvenamųjų namų dar vis jaučiama didelė stoka! Štai Niujorko mieste yra daug šeimų, gyvenančių viename kambary net po devynis, po dešimt asmenų. Dėl to net ir buržuazinėje spaudoje pasirodo balsų, aimanuojančių, jog tokia padėtis vedanti "prie sodomos ir gomoros."

Pridėsiu dar tai: *gyvenamųjų namų stoką jaučiama visoje Europoje.*

Esu giliai įsitikinęs, kad tarybinės respublikos, jų skaičiuje ir Lietuva, gyvenamųjų namų statybos klausimą išspręs greičiau ir sėkmingiau negu buržuazinės šalys.

—Ar, jūsų nuomone, Tarybų Sąjunga pasivys ir pralenks Ameriką?

Jei tik karo nebus, jei tarp socialistinių ir kapitalistinių valstybių bus taikus sambūvis, tai neišvengiamai Tarybų Sąjungos tautos, jų tarpe ir Lietuva, Ameriką pasivys visose gyvenimo srityse. O kai pasivys, nesunku bus pralenkti. Tuo yra įsitikinę ir Lietuvos žmonės. Aš stačiau daugeliui tą klausimą, ir jie man šitaip atsakė:

—Jums nėra lengva suprasti, — teigė jie, — kaip viskas per trumpą laiką pas mus pasikeitė į gerąją pusę. Atstatėme ir sumoderninome sugriautus miestus, keleriopai išplėtėme pramonę, sėkmingai išsprendėme žemės ūkio reikalus, aukštame lygyje pastatėme švietimą ir mokslą — tais atžvilgiais mes jau pralenkėme kai kurias Vakarų senas buržuazines valstybes. Sakote, dar to ir kitko pas mus stokuoja! Bet argi mes miegame? Patys matote, kokiais tempais mes iriamės pirmyn! Žiūrėkite, kiek mes nusibrėžėme greitoje ateityje pastatyti naujų fabrikų, naujų mokyklų. Kiek mes jų statome. O kiek netrukus pastatysime! Kam visa tai? Mūsų žmonių būviui gerinti, gyvenimo lygiui į aukštesnį laipsnį pakelti. Taip, turėsime padirbėti, bet argi mes darbo bijome? Aišku, pati viena Lietuva, be broliškų tautų talkos viso to negalėtų padaryti, bet čia kitas reikalas: jos padeda mums, o mes, kiek begalėdami, padedame ir joms, o jei daug nepadedame dabar, padėsime kada nors vėliau.

Man vienas žymus Lietuvos veikėjas pasakojo tokį dalyką:

—Tuojau po karo pas mus, gal žinote, stokavo maisto, stokavo duonos, bulvių, mėsos, pieno. Buvo ir tokių, kurie manė, kad mes niekad negalėsime pilna burna valgyti. Veikė pas mus maisto racionalizacija—kortelės. Be jų negalėjai duonos kepalėlio nusipirkti. Praėjus kuriam laikui, spauda paskelbia: maisto kortelės nereikalingos. Aš užeinu į duonos parduotuvę, senu įpročiu rodau kortelę. Man atsako, ji nereikalinga. Aa, jei taip, tai aš sakau: duokite man du kepalus. Galvoju, gal gi dar gali būti visko . . . Pareinu namo, žmona juokiasi, kodėl aš pirkau dvi duonas. Pats prisipažinau, jog kvailai elgiausi, pirkdamas dvi. Dabar matote, kiek pas mus duonos. Juk užeinate į valgyklas...

Taip, į valgyklas aš užeidavau. Kiekvienoje valgykloje Vilniuje ant kiekvieno švaria staltiese užtiesto stalo stovi po didžiulę duonos rietuvę. Kas nori, tevalgo, kiek tik nori!

Duonos, bulvių, mėsos, pieno problema Lietuvoje sėkmingai išspręsta — išspręsta, palyginti labai greitu laiku. Jos nebūtų Lietuva taip greitai išsprendusi, sakė man žmonės, jei žemės ūkis nebūtų sukolektyvintas.

Turint omenyje tai, jog Tarybų Sąjungoje visko pagrinde stovi *darbas* ir *mokslas, kiekvienas galvojąs žmogus sutinka, kad tarybinės tautos visose gyvenimo srityse Ameriką pasivys.*

Kaip greit tai bus? Už septynerių metų? Už dešimties metų? Trumpiau ar ilgiau? Priklausys nuo visos eilės dalykų. Svarbiausia nuo tarptautinės situacijos, — jei bus taikus tarptautinis sambūvis, jei nereikės bilijonų rublių išleisti ginklavimuisi, jei vis daugiau ir daugiau žmogaus jėgų bus įtraukta į kūrybinį, taikų darbą.

Dėl to šiuo metu TSRS vyriausybė, kaip žinoma, ir darbuojasi už tai, kad visos šalys nusiginkluotų, kad *visos tautos* galėtų savo darbo vaisius sunaudoti savo gyvenimui gerinti. Tarybinės tautos karo nenori; jos nori taikos, taikos ir dar kartą taikos!

Pasikalbėjimas su ekonomistu

Esu kalbėjęsis su daugeliu Lietuvos žmonių — su darbininkais, su tarnautojais, su inteligentais, su Partijos ir vyriausybės pareigūnais. Esu jų klausinėjęs apie jų asmeninį gyvenimą, apie asmenines nuotaikas, apie pažiūras į ateitį. Labai retas jų tepasirodė skeptiku. *Dauguma įsitikinę, kad Chruščiovo iškeltas obalsis bus pasiektas gal greičiau negu tūli optimistai galvoja.*

Besikalbant su vienu įžymiu ekonomistu, aš jam stačiau tokį klausimą:

— Pasakykite man, prašau, kokie, jūsų nuomone, nūnai stovi patys didžiausi ir sunkiausi prieš jūsų akis uždaviniai?

—Nežinau, ar teisinga būtų juos vadinti "didžiausiais ir sunkiausiais," — atsakė jis, — bet galima vadinti ir tokiais. Skubios, neatidėtinos problemos, kurias turime visu ryžtu išspręsti, yra tos: miestuose — gyvenamųjų namų statybos išsprendimas, kaime — išsibarsčiusių kolūkiečių gyvenamųjų namų perkėlimas į naujas gyvenvietes. Ypatingai pastaroji problema nėra lengva. Važinėjote po Lietuvą, — matėte, kaip pakrikusiai valstiečiai gyvena. Individualiai žemę dirbant, taip galėjo būti, galėjo žmonės sau skursti. Kolektyviai žemę dirbant, tai kliudo, tai sunkina buitį patiems valstiečiams ir darbui bei kultūrai. Reikia daryti visa, kad kolūkiečiai keltųsi į naujas gyvenvietes. Reikia jiems padėti.

—Kaip greit tai bus galima padaryti?

—Jau darome, kaip patys matote. O kada visa tai bus užbaigta, aš negaliu pasakyti. Herkuliškas darbas. Bet jis mūs nebaido. Tik lai būva taika! Mes einame prie to, kad mieste kiekviena šeima turėtų pilnai moderniską, gerą butą, ir einame prie to, kad kaime kiekvienas kolūkietis turėtų taip pat gerą butą su televizorium, su radiju, kad jis gyventų pilnai kultūrišką gyvenimą.

—Vadinasi, jūs ne juokais ryžtatės JAV pasivyti ir pralenkti?..

—Taip, ne juokais,—buvo atsakymas. — Ir mes tai padarysime. Kai už keleto metų ir vėl pas mus atvyksite, stebėsitės ta permaina, kokią rasite, ypatingai Lietuvos kaime . . .

Rojus Mizara

A. Gaigalas

KIEK KARTŲ LIETUVĄ BUVO UŽLIEJUSIOS JŪROS

Į šį klausimą atsako geologinis metraštis, užrašytas įvairių uolienų sluoksniuose, kurie per milijonus metų susiklojo mūsų respublikos žemės gelmėse.

Iš uolienų sudėties ir jose randamos gyvūnijos bei augalijos liekanų pobūdžio sprendžiama, kokioje aplinkoje sluoksniai klostėsi — jūrose ar žemyne, jūrų gilumoje ar pakraštyje, ežeruose ar upėse.

Klintys, mergeliai, kreida ir kitos uolienos, kuriose gausu jūrinės kitados gyvenusios gyvūnijos fosilinių liekanų, susiklostė jūrose. Gipsai, anhidritai, druskos susiklostė lagūninio tipo baseinuose, esant karštam sausam klimatui. Dar kitos susiklojo sausumos sąlygose. Tai upių ir ežerų nuogulos — smėliai ir moliai su gėlųjų vandenų žuvų liekanomis.

Uolienų sluoksniai ir juose randamos gyvūnijoūs bei augalijos liekanos rodo, kad Lietuvos teritorijoje geologinėje praeityje sausuma su jūra ne kartą keitėsi vietomis. To priežastis — vidinių Žemės jėgų sukelti žemės plutos judesiai.

Norint sužinoti, kokios paleogeografinės sąlygos vyravo mūsų respublikos teritorijoje atskirų geologinių periodų metu, reikia nusileisti į kelių, keliolikos ar keliasdešimt šimtų metrų gylį ir pradėti kelionę per milijonus metų trukusias geologines eras.

Ankstyvasis Žemės formavimosi etapas — archainė ir proterozoinė eros. Abi kartu jos dar vadinamos prekambru. Šios eros truko maždaug pusantro iki dviejų bilijonų metų. Kitoms eroms — paleozojui, mezozojui ir kainozojui — kartu paėmus, tenka tik apie pusę iki 6 dešimtadalių bilijono metų. Taigi prekambro laikotarpis sudaro 75 iki 80% visos žemės plutos geologinės istorijos.

Prekambro laikų uolienos — granitai, gneisai, migmatitai, diabazai, ultrabazitai ir kt. — Lietuvoje arčiausia žemės paviršiaus aptinkamos pietryčiuose (Druskininkuose 308 m. gylyje). Vakarų ir šiaurės vakarų kryptimis jos neria gilyn (Šiauliuose jau apie 1500-1600 metrų gylyje).

Prekambro uolienos labai pakitusios ir jas dengia vėlesnių geologinių erų sluoksniai, todėl ir jas pažinti sunkiau.

Ant kristalinių prekambro uolienų klojasi paleozoinės, mezozoinės ir kainozoinės eros nuosėdinių uolienų sluoksniai. Prekambro uolienos joms sudaro kristalinį pamatą, kuris apima visą Žemės rutulį. Tuo tarpu vėlesnieji sluoksniai aptinkami tik atskiruose plotuose.

Pirmojo paleozoinės eros periodo, kambro, metu beveik visa Lietuvos teritorija milijonus metų buvo jūros dugnu. Kambro periodo jūra buvo negili ir neturtinga gyvūnijos. Joje gyveno dumblių ir kirminų atstovai, kurių liekanos rastos to laikotarpio nuosėdose. Jūros pakraščiuose kaupėsi smėliai, vėliau virtę smiltainiais, o dabar pasiekiami tik grėžiniuose.

Baigiantis kambrui, pietrytinė Lietuvos dalis pradėjo kilti. Jūra iš čia pasitraukė, jos vietoje įsivyravo sausuma. Viršutinė kambro jūroje susikloščiusių nuosėdų dalis buvo nuardyta ir gamtoje veikiančių procesų perklostyta kitur.

Sekančio, ordoviko, periodo pradžioje, žemės plutai pradėjus grimzti, jūra vėl pamažu užliejo visą Lietuvą. Vėliau ji pasitraukė. Tačiau paskui ji vėl užliejo visą Lietuvą, išsilaikydama iki ordoviko pabaigos.

Pereinant iš ordoviko į silūrą, jūros dugnas pradėjo kilti, priversdamas jūros vandenis trauktis. Tačiau netrukus užėjęs jūros antplūdis susigrąžino prarastuosius plotus. Antrojoje silūro periodo pusėje Pietryčių Lietuva pakilo, išsilaisvindama iš jūros vandenų, kurie dar viešpatavo šiaurės vakaruose.

Ordoviko ir silūro periodo jūrose klostėsi karbonatinės nuosėdos, kuriose išliko tuomet vyravusios gyvūnijos likučiai. Šių geologinių periodų jūra priminė dabartines subtropikų jūras.

Silūro pabaigoje visą Lietuvos teritoriją aprėpusi sausuma išsilaikė sekančio periodo, devono, pradžioje. Vėliau prasidėjo jūros antplūdis. Lietuvos teritorijoje egzistavusiose lagūnose susiklojo dolomitai, mergeliai, moliai ir gipsai. Devono periodo pabaigoje jūros kranto linija nuolat stumdėsi.

Devono nuosėdos Lietuvoje plačiai paplitusios. Devono sluoksnių atodangos žinomos visoje Šiaurės Lietuvoje — Mūšos, Nemunėlio, Lėvens, Šventosios ir kitų upių krantuose.

Devono periodui baigiantis, Lietuvos teritorija ėmė smarkiai kilti. Žemės pluta kilo per visą sekantį karbono periodą ir net permo pradžioje. Sausumos sąlygomis veikę gamtiniai procesai naikino anksčiau susiklojusių uolienų sluoksnius. Karbono periodo sluoksnių respublikoje nėra rasta. Jei jie ir susiklojo, tai, matyt, vėliau buvo sunaikinti, perklostyti vėlesnių geologinių periodų metu.

Po ilgai trukusio sausumos režimo, žemės plutai grimztant, į Pietų ir Vakarų Lietuvą įsiveržė vadinamosios cechšteininės jūros vandenys, užpildę visas daubas ir nelygumus. Atskiros aukštumos šioje jūroje kyšojo kaip salos.

Šiaurinėje Lietuvos dalyje permo metu bangavo atvira jūra, suklojusi dolomitus ir klintis, o pietinėje Lietuvos dalyje tyvuliavo lagūnos ir ežerai, kuriuose susiformavo gipsingų molių bei anhidritų sluoksniai. Sprendžiant iš permo uolienų sluoksnių, cechšteininė jūra iš Lietuvos traukėsi pamažu. Į šiaurę nuo Palangos-Raseinių linijos dar ilgą laiką viešpatavo jūra, o į pietus — lagūnos ir ežerai. Pietinėje dalyje karštame ir sausame dykuminiame klimate iš greit garuojančio vandens nusėdavo gipsai, anhidritai, valgomoji druska, molio mineralai ir geležies hidroksidai, nudažiusieji nuosėdas ruda spalva.

Panašios sąlygos išliko ir per triasą — pirmąji mezozoinės eros periodą. Jo pradžioje Lietuvoje vyravo pusdykumių klimatas su besikaitaliojančiais karšto sauso ir šilto drėgnesnio klimato laikotarpiais. Liūčių metu susidarydavo laikini ežerai. Jiems išdžiūvus, likdavo takyrai.

Triaso viduryje ir pabaigoje Lietuvos teritorija buvo aukštai iškelta. Susiklojusios uolienos buvo sparčiai ardomos. Vakaruose yra išlikę tik organinės medžiagos turtingi triaso pabaigos gėlųjų vandenų moliai.

Jūros periodo pradžioje Lietuvoje išsilaikė sausuma. Vėliau į Lietuvą įsiveržė jūra. Tačiau jūra neilgai viešpatavo. Jūros periodo pabaigoje jūrų vandenys vėl užplūdo. Klimatas buvo šiltas ir drėgnas.

Kreidos periodo pradžioje Lietuvoje laikėsi sausuma, o žemės pluta tebekilo. Kreidos pabaigoje galingai užplūdo jūra. Greit slinkdama į priekį, ji apsėmė visą Lietuvos teritoriją. Kelių šimtų metrų gylio jūroje susiklojo 200-300 metrų storumo smėlių ir baltos kreidos sluoksniai. Kreidos periodui baigiantis, jūra nuolat seklėjo ir keitė savo padėtį. Jūros plotai smarkiai sumažėjo, nes žemės paviršius kilo. Ilgiausiai kreidos jūra priešinosi sausumai pietvakarinėje Lietuvos dalyje.

Mezozoinė era baigėsi. Prasidėjo kainozojus. Paleogeno periode Lietuvos teritorija nežymiai kilo. Klimatas keitėsi. Jūrai seklėjant, atsirado gausybė ežerėlių.

Neogeno periode Lietuvos paviršius kilo greičiau, priversdamas jūrą glutinai pasitraukti. Gėlo vandens baseinuose kaupėsi švarūs, kvarciniai smėliai.

Kvartero periode iš Skandinavijos šliaužę kontinentiniai ledynai išrausė ankstyvesnių periodų uolienų sluoksnius. Jie paliko moreninių priemolių, tarpledynmečių upių ir ežerų nuosėdas, kurios dengia visą Lietuvos teritoriją ir su kuriomis mes susiduriame kasdien.

Praeities jūrų vandenys suklojo tas naudingas mineralines žaliavas, kurias dabar išgauname iš žemės gelmių. Uolienos formuojasi ir šiandien dabartinėse jūrose, upėse ir ežeruose, tik žmogaus amžius, palyginus su žemės geologine istorija, labai trumpas, ir nuosėdų kaupimosi procesas yra toks nežymus, kad jį sunku pastebėti.

Žemės pluta ir dabar juda, tik šie judesiai yra tokie lėti, kad jų rezultatams pastebėti reikalingi milijonai metų.

Žolės užauga 100 pėdų aukščio

Moksliniai ir maisto javai priskaitomi prie žolių, nes visi žemės augmenys, kurie neturi medienos, tai žolės.

Bendrai pasaulyje yra žinoma apie 4,500 įvairių rūšių žolių. Vien Jungtinėse Valstijose jų auga virš 1,500.

Aukščiausia, tai bambuko žolė (bamboo). Jos irgi yra kelių rūšių. Šiltame ir drėgname ore bambuko stiebeliai išauga virš 100 pėdų aukščio.

Jaunus bambukus valgo, kaip asparagus, o jiems suaugus, valgo jų žiedus ir kitas medžiagas. Bambuko stiebas labai tvirtas. Iš jo gamina daug reikalingų dalykų.

J. D. SLIEKAS (8)

Iš Pittsburgho lietuvių gyvenimo

(Iš mano atsiminimų)

(Tąsa)

"Kaip tai sugadino?" klausiu. Ji atkišo man paveikslą. Tiesa, abu smilkiniai nubrūžinti, apmozoti, matomai, ji bandė kuo nors nutrinti ragus. "Tai jau čia Adomėlio darbas," pasakė ji.

Kita teta skundėsi, kad kas nors prieš Kalėdas, kada ji pasidarė Betlėjaus stainelę ir paguldė Jezusėlį, ant rytojaus rado gulinčią katę, vietoj Jezusėlio. Na, ką gi padarysi, mat, visokio svieto yra.

PRISIRAŠIAU PRIE LSS 6 KUOPOS

Seniai žinojau, kad čia — pas brolius Baltrušaičius — laiko susirinkimus LSS 6-ta kuopa. Sykį d. Baltrušaitis net kalbino prisirašyti. Žadėjau, bet... Vis kažkaip neprisirengiau. O žinojau, kad man irgi ten vieta. Kada įėjau į "Dilgėlių" spaustuvę, čia radau: J. Baltrušaitį, F. Rodgers-Radzevičių, J. Semsį, P. Maisiejų ir J. Strazdą. Kitų nebeatsimenu. Jie mane pasitiko šiltai, draugiškai.

Prasidėjus susirinkimui ir atlikus kitus reikalus, jie ėmė diskusuoti apie žmogaus išsivystymą iš žemesnių gyvūnų. Patiko man tos jų diskusijos, girdint pirmu sykiu mano gyvenime kalbant apie tokius dalykus. Taip pat pastebėjau, kad čia Baltrušaitis yra vyriausias, nes jis visiems ir visur pastebi, pataiso kai ką ir tt.

Išėjęs lauk jaučiausi kažkaip lengvai, smagiai, rodos, lyg kas tokio būtų nuo krūtinės nuslinkę, nes, mat, jaučiau, kad atlikau gerą darbą, kaip darbo žmogus, įstodamas į darbo žmonių partiją...

TVERIASI CHORAS

Vieną vakarą, kaip paprastai būdavo, susitikome trys vyrukai ant 5th Ave. ir kampo Moltrie St. ir šnekučiuojamės. Ateina ir ketvirtas, mums nepažįstamas. Rankoje jis nešasi mažą portfeliuką, atrodė kaip koks agentėlis. Plaukai jam pasipūtę, veidas biskį rėčiuotas, vidutinio ūgio. Nieko nelaukdamas ir persistato: "Aš esu M. K. Bolys, iš Lawrence, Mass. Aš atsidarau biznį priešais kooperacijos štorą. Didinu, mažinu ir gražinu paveikslus. Bet apie tai vėliau, o dabar aš noriu suorganizuoti chorą."

Mes visi tylime. Tuojau jis pradėjo kalbinti paskirai, po vieną. Kada priėjo prie manęs, sakau, kad aš negražus, o prie choro reikia gražių.

—Va-a-a, kad apsakė, jeigu tu negražus, tai kaip su manimi?—pastatė klausimą jis.

Dar kiek pasikalbėję, susitarėme susirinkti į Jono Katkaus krautuvėlę, 2206 Forbes St.

Atėjus sutartai dienai susirinkome pas Katkų apie 15 vyrukų ir 4 moterys, rodos, tai buvo: B. Paulėkiūtė, P. Navalinskaitė, Bolienė ir Navalinskienė.

Nuėjome į rūsį (sklepą) — tokį mažytį, senovišką, pelėsiais atsiduodantį. Ilgai kalbėjome, ginčijomės dėl chorui vardo—Laisvės ar Aido? Aidas gavo daugiau galsų, ir liko Aido choras.

Dabar, kas jį mokys? Kas tai pasiūlo Bolį, tas nesutinka, bet nėra kito tinkamo asmens. A. Slaseriūnas siūlo kokį ten barberį iš Philadelphijos—J. Žiūroną. Po apkalbėjimo nutariame įgalioti Slaseriūną susisiekti su Žiūronu ir sekantį susirinkimą raportuoti.

Sekančiame susirinkime Slaseriūnas raportuoja, kad Žiūronas sutinka tuojau atvažiuoti ir mokyti chorą. Gerai, bet kur gausime pinigų mokytojui mokėti ir kitiems reikalams? Bolys pasiūlo išrinkti komisiją suradimui kokio teatrinio veikaliuko, pridedant dar ko, ir surengti parengimą. Komisija išrinkta. Ne po ilgo atvažiavo ir choro mokytojas Žiūronas, — toks jaunas, čiūpnutis, mergiško veidelio vyrukas, plaukai geltoni, su keliais k a r š t o m i s replėmis įspaustais kvoldais—tikra lėliukė.

Veikalo suradimo komisija paėmė veikaliuką "Kerštinga meilė." Tuojau pradedame choro ir veikalo pamokas, susirenkame į tą patį mažytį sklepuką, mažai oro, vos sutelpam. Taip pat vargas ir su teatro praktikomis, pykstame, baramės, bet savo padėties negalime pakeisti. Vargais negalais įsirašome į APLA 7-tos kuopos klubą ant Forbes St. Čia irgi mažai geriau, bet visgi nors vietos daugiau. Neilgai mes ta vieta dižaugėmės. Nežinau, dėl kokios priežasties, turėjome ir iš čia išeiti. LMD seną namą griauna, statys naują, bet ilgai reikės laukti, iki pastatys, mat, reikia nukasti daug kalno, o kai pastatys, veltui juk mums svetainės neduos...

Susirandame ant Soho St. tuščią krautuvėlę. Tai tik gerokas kambarys, bet visgi geriau negu Katkaus sklepelyje. Vargstame čia. Mūsų kuopos—LDLD ir LSS—gerokai išaugo nariais, o pas Baltrušaičius sumažėjo vieta. Jos irgi pradėjo prašyti čia vietos susirinkimams laikyti. Priimame, kaipgi, juk tie patys žmonės...

Čia laikome kuopų susirinkimus, konferencijas, čia choro praktikos, ir taip be galo.

Vėl Bolys. Jis rekomenduoja pastatyti didelį veikalą "Du Broliu." Reikia daug aktorių, keleto gerų aktorių. Eina ilgos kalbos, net bariamės, o Bolys neatleidžia ir tiek. Jis siūlo visą reikalą pavesti jam—jis surinks aktorius ir viską kitą. Pavedam jam. Jis mus visus apkrauna nepakeliamu darbu—net po dvi roles kai kuriems, pavyzdžiui, man jis užkrauna tėvo rolę Lietuvoje ir teisėjo rolę Amerikoje. Aš protestuoju, sakau: "Niekad nesu vaidinęs, ką aš darysiu?! O jis sako: "Tik daryk, ką aš liepsiu, o aš už viską atsakysiu. Kas gi darys, jeigu mes patys nedarysime?" Ką gi, jis teisus, kas gi darys?.. Apsiėmiau.

Kamavo - muštravo jis čia mus ilgai po tą mažą kambarį, per visą vasarą, kad, atvėsus orui, būtume pasirengę veikalą pastatyti. Žymesnes roles turėjo šie: Zenono rolę—Bolys, Rapolo —J. Žiūronas, tėvo ir teisėjo J. D. Sliekas, prokuroro—J. R. Udženskas, Džekio—M. Baltušnikas, Dindos—A. Navalinskas, fabrikanto—J. Abraitis, jo dukters—B. Paulėkiūtė, Jono (vyriausio burdingieriaus) — Ig. Rasinskas, ir gaspadinės — P. Navalinskaitė. Kitų nebeatsimenu.

Veikalą pastatėme labai gražiai pietrytinėje miesto dalyje, vokiečių salėje Turner Hall. Publikos buvo labai daug ir veikalas visiems labai patiko. Tai buvo pirmas toks didelis ir gražus veikalas, pastatytas Pittsburgho lietuvių istorijoje. Šį veikalą pastačius choras gavo daug ūpo ir išėjo iš skolų.

Su suorganizavimu choro mes taip apsikrovėme darbu, kad vieno koncerto, baliaus ar teatro nespėjome užbaigti, jau rengiamės prie kito, mat, jeigu sustosime, "lįsime į skylę," kaip mes tada sakydavome, o jeigu taip, tai kas gi bedirbs LDLD 33-čioj arba LSS 6-toj kuopoj? Baltrušaitis jau daro kai kuriems priekaištus, girdi: "Visi užimti chore, o kas gi dirbs LDLD 33-čioj ir LSS 6-toj kuopoj? O čia gi—viso mūsų veikimo pamatas"...

RUSIJOJE REVOLIUCIJA

Kyla Rusijoje revoliucija, nuverčia caro valdžią, visų ūpas neapsakomai pakyla, LSS 6-ta kuopa nutaria steigti mokyklėlę, Baltrušaitis mokys mus socializmo-komunizmo. Mokyklėlė prasideda 10 val. ryto sekmadieniais, po 12-tos kai kurios kuopos susirinkimas ar konferencija, vakare choro pamokos ar teatro praktika. Paprastais vakarais visi užimti visokių komisijų bei komitetų posėdžiais, neužtenka tam viskam vakarų, tik pamiegoti belieka laiko. Nebepaisome, koks darbas ir kiek moka, bile tik nereikia dirbti vakarais ir sekmadieniais, mat, reikia studijuoti socializmą-komunizmą.

Laikraščius skaitome važiuodami į darbą ir atgal, nebėra laiko kitaip. Rengiame prakalbas Bimbai, Prūseikai, Andruliui, Stilsonui, Baltrušaičiui ir kitiems, tik bėda, kad nėra svetainės ant vietos, LMD namas tik pamatuose, laukiame, kad greičiau užbaigtų, tada tai mums būtų gerai!

(Bus daugiau)

LDS GALI JUS APRŪPINTI GERA APDRAUDA IR PAŠALPA

Jūs gerai žinote, kad dabartiniu laiku ne tik naudinga, bet ir labai reikalinga turėti gerą apdraudą ir pašalpą.

Gal būt jūs, kaip ir daugelis kitų žmonių, turite šiokią tokią apdraudą. Bet gerai žinoma, kad didelė didžiuma žmonių yra permažai apsidraudę.

Jeigu jūs vienas iš tų, rimtai pasvarstykite apie įsirašymą į Lietuvių Darbininkų Susivienijimą.

LDS išduoda narystės paliudijimus ant sekamų paprastos apdraudos (whole life) sumų: $150, $300, $500, $1,000 ir $2,000. (Ant $2,000 sumos priimami asmenys tik iki 50 metų amžiaus.)

Kiek Reikia Mokėti Už Paprastą Apdraudą

Mokestis eina pagal amžių ir apdraudos sumą.

20 metų amžiaus reikia mokėti tik 76 centus į mėnesį už $500 apdraudos; $1.29 už $1,000; $2.36 už $2,000.

40 metų amžiaus reikia mokėti tik $1.28 į mėnesį už $500; $2.34 už $1,000; $4.46 už $2,000.

60 metų amžiaus reikia mokėti tik $1.83 į mėnesį už $300; $2.90 už $500; $5.58 už $1.000.

Nemokant Duoklių Galima Turėti Apdraudą

Paprastą apdraudą galima pakeisti į išmokėtą (paid-up) apdraudą už 10 ar 20 metų.

Pavyzdys: Įsirašo į LDS 40 metų amžiaus narys ant paprastos apdraudos $1,000 sumoje. Už 20 metų jis nusprendžia daugiau nebemokėti duoklių už tą apdraudą. Ir jis tuomet gali turėti išmokėtą (paid-up) apdraudą $585 sumoje. Jis daugiau nebemoka jokių duoklių už tą apdraudą.

Bet jeigu tas narys įsirašo ant $2,000 apdraudos, tai už 20 metų laiko jis gali gauti išmokėtą (paid-up) viso amžiaus apdraudą $1,170 sumoje.

Yra žmonių, kurie nenori visą amžių mokėti už apdraudą. Nori išmokėti apdraudą per 20 metų.

Jie tokią apdraudą gali gauti įsirašydami į LDS. Jūs galite įsirašyti ant $2,000 sumos (jeigu dar neturite virš 50 metų amžiaus). Per 20 metų jūs būsite apsidraudę $2,000 sumoje. Gal per tą laiką jums ir bus reikalingiausia tokioje sumoje apdrauda. Bet už 20 metų—jūs galite nebemokėti jokių duoklių, ir turėsite apdraudą virš $1,000 sumoje. Čia jums išeis geriau, negu kad jūs įsirašytumėte iš pat pradžios ant taip vadinamos per 20 metų išmokamos (20 year payment life) apdraudos $1,000 sumoje.

Jauniems Naudinga 20 Metų "Endowment" Apdrauda

Jūs galite apsidrausti ir ant 20 metų "endowment" apdraudos. Ta apdrauda ypatingai naudinga jauniems žmonėms. Tai pinigų taupymo apdrauda.

Daleiskime, 20 metų amžiaus jaunuolis įsirašo ant 20 metų "endowment" (sutaupų) apdraudos $1,000 sumoje. (Jei nori, gali įsirašyti ir ant $2,000.) Jis moka LDS centrui $3.66 į mėnesį Per 20 metų jis viso sumoka $878. Po 20 metų LDS jam išmoka $1,000. Tas narys ne tik kad buvo apsidraudęs $1,000 sumoje per 20 metų, bet po 20 metų gavo daugiau pinigų negu sumokėjo. Tai geras pinigų sutaupymas. Tą labai gerai įvertina tie nariai, kuriems LDS dabar išmoka po $1,000 "endowment" apdraudas.

Didelė Pašalpa Už Mažą Mokestį

LDS dabar moka didelę pašalpą už palyginamai mažas duokles.

Už $12 pašalpos į savaitę reikia mokėti tik 65 centus į mėnesį.

Mokant tik $1.20 į mėnesį, susirgus galima gauti pašalpos $19.80 per savaitę.

Pavyzdys: Įsirašo narys į LDS pašalpos antrą laipsnį ir moka tik 65 centus į mėnesį. Už vieno mėnesio laiko po įsirašymo suserga arba būna sužeistas ir serga šešis mėnesius laiko ar ilgiau. Per 7 mėnesius jis viso sumoka į pašalpos skyrių tik $4.55. Bet iš LDS už savo ligą jis gali gauti pašalpos net $216.

Jeigu toks narys įsirašytų į ketvirtą pašalpos laipsnį, tai per 7 mėnesius jis viso sumokėtų tik $8.40. Gi pašalpos už savo ligą jis galėtų gauti $356.40.

Už vieno mėnesio laiko po įsirašymo narys turi teisę prie pašalpos.

Į LDS pašalpos skyrių gali įsirašyti asmenys nuo 16 iki 50 metų amžiaus.

Įrašykite Savo Vaikus, Savo Anūkus į LDS

Į LDS galima įrašyti vaikus nuo gimimo dienos iki 16 metų amžiaus ant paprastos apdraudos arba ant 20 metų "endowment."

Galima įrašyti ant sekamų apdraudos sumų: $150, $300, $500, $1,000 arba $2,000 be daktaro egzaminacijos.

Įrašant 10 metų amžiaus vaiką ant $1,000 paprastos apdraudos reikia mokėti tik $2.55 už tris mėnesius. Už $2,000 reikia mokėti tik $4.95.

Už 20 metų galima nebemokėti duoklių, ir tuomet narys gali turėti išmokėtą (paid-up) apdraudą. Dabar įrašytas 10 metų amžiaus vaikas ant $1,000 už 20 metų gali turėti išmokėtą apdraudą $436 sumoje.

Džiaugsmas Jaunam Žmogui Gavus $1,000

Labai naudinga įrašyti vaikus į LDS ant 20 metų "endowment" apdraudos.

Įrašant 5 metų amžiaus vaiką ant tokios apdraudos reiktų viso (per 20 metų) sumokėti tik $814. Už 20 metų LDS atmokės tam nariui $1,000. Koks tuomet jam bus džiaugsmas! Narys ne tik kad buvo apdraustas $1,000 sumoje per 20 metų, bet po 20 metų gavo žymiai daugiau pinigų negu buvo sumokėta duoklėmis.

Dėl įsirašymo į LDS ar dėl įrašymo savo vaikų ar anūkų galite kreiptis prie LDS kuopos savo mieste arba sekamu adresu:

Lietuvių Darbininkų Susivienijimas

104-07 102nd Street, Ozone Park 17, New York

Plymouth, Pa.

Plymouthiečiai į binghamtoniečių parengimą

Pastebėję "Laisvėje", kad Binghamton, N. Y., bal. 9 d. yra rengiamas iš Lietuvos paveikslų parodymas, kuriuos rodys Dr. J. Stanislovaitis iš Connecticut valstijos, Žilinskai, Krutulienė ir Globičienė nuvykome pamatyti Lietuvą, jos vaizdus ir dabartinį žmonių gyvenimą.

Nuo Plymoutho iki Binghamtono, su virš 80 mylių, nuvykome į dvi valandas. Kadangi buvo dar anksti, tai sustojome pas P. Jasilionienę. Draugė Jasilionienė ką tai gamino minėtam parengimui.

Su d. Jasilioniene į svetainę nuvykome 6:30 val. vakare. Svetainėje jau radome iš Pittstono Rauduves ir būrelį, rodos, apie dešimtį, scrantoniečių, kelis vietinius ir Stanislovaičius, kurie prisirengdinėjo paveikslų parodymui.

Stanislovaičiai pra ė j u siais metais su pirmąja turistų grupe aplankė Lietuvą, kur nutraukė labai daug visokių vaizdų. Paveikslai spalvoti, reikia pasakyti, labai gražūs. Aš nė nemaniau, kad Lietuvoj tokių puikių vaizdų yra, nes aš žinojau apie jos grožį tik iš spaudoje aprašymų ir apdainavimų.

Lietuvos paveikslų parodymas labai pasekmingas buvo, o pasėkmingas todėl, kad Stanislovaitienė kiekvieną vaizdą gražiai apibūdino, paaiškino vietą ir jo reikšmę taip, kad, rodos, matai Lietuvos žemėlapį bei jos puikią geografiją.

Didelis kreditas priklauso abiem Stanislovaičiams, kad jie, kaipo amerikonai, čia užaugę, išsimokslinę ir aukšto rango profesijonalai, kurie pilnai ir gražiai apsirūpinę gyvenimu, vienok nepamirsta, prisimena ir savo tėvų gimtinę Lietuvą.

Taip pat Stanislovaičiai nesigėdina savo tėvų prigimtos kalbos, jie gerbia savo tėvų lietuvišką kalbą, ja didžiuojasi.

Binghomtoniečiams priklauso didelis kreditas už surengimą parodymo tų paveikslų. Pats parengimas, man atrodė, irgi pasėkmingas, nes publikos buvo pilna svetainė. Įžanga paveikslams pamatyti buvo $1 ir vakarienė $1. Vakarienė buvo labai gera, o dar ir alaus įsigerti užteko.

Šio vakaro rengėjai ir darbuotojai buvo: Navalinskienė, — pirmininkė, Jasilionienė, Wellus, Kazlauskienė, Strolienė, Vaicekauskienė, Žemaitienė, Strolis, Klimas ir kiti draugai, bet jų pavardžių nesužinojau — atleiskite man už tai.

Puikią nakvynę turėjome pas Jasilionienę, kuri mus viskuo svetingai ir draugiškai aprūpino. Tariame širdingą ačiū jai už tai! Ant rytojaus, rodos, apie 2 v. popiet, draugai Stanislovaičiai, grįždami namo, dar sustojo pas Jasilionienę, kur turėjome progą asmeniškai pasikalbėti. Jie mums daug įdomių dalykų papasakojo apie Lietuvą ir abelnai apie visuomeninius reikalus. Po naudingų pokalbių, draugiškai atsisveikinę, išvažiavome kas sau į namus.

V. Žilinskas

Daugiau įvairių parengimų Laisvės naudai.

Priežastys, dėl kurių imigrantai nesistengia tapti piliečiais

Amerikos pilietybės įsigijimas yra daugumos į JAV atvykusių vyrų ir moterų siekiu, ir jis yra lengvai beveik kiekvienam pasiekiamas.

Mes tačiau žinome, kad dėl įvairių priežasčių nemažas imigrantų skaičius nepasinaudoja savo teise pasidaryti piliečiais. Maždaug pusė iš apskaičiuoto 3 milijonų imigrantų skaičiaus, kurie savo adresus pranešė valdžiai sausio mėnesį, jau išgyveno Amerikoje reikalingus pilietybei penkis metus, ir daug jis dar ilgiau, o tačiau dar nepadavė prašymų pilietybei gauti.

Tai, žinoma, nereiškia, kad nepilietis privalo, legaliu ar moraliniu atžvilgiu, pasidaryti Amerikos piliečiu. Jeigu jis nori pasilikti be Amerikos pilietybės, toks jo nusistatymas yra jo asmeniškas dalykas ir jokia valdžios agentūra dėl to jam nepavartos jokios prievartos.

Dauguma nepiliečių turi intenciją tapti piliečiais, bet nedaro tam reikalingų pastangų. Tačiau, kaip gi su tais, kurie neturi intencijos pasidaryti piliečiais? Kodėl jie į pilietybę žiūri skeptiškai? Kokios galimybės gali padėti išaiškinti jų indiferenciją ar stoką iniciatyvos.

Daugelis iš ilgesnį laiką Amerikoje gyvenančių imigrantų nenori pakeisti savo krašto pilietybės į naują pilietybę, ypač tie, kurie tikisi sugrįžti į savo kraštus. Iš kitos pusės, yra žmonių, kurie Amerikoje gyvena jau taip ilgai, kad jaučiasi kaip Amerikos piliečiai. Jie gal niekad ąsmoningai ir nepagalvojo apie skirtumą tarp jautimosi kaip tikru Amerikos piliečiu ir oficialaus pasidarymo piliečiu.

Šį skirtumą tarp buvimo ir nebuvimo piliečiu jie gali staiga pamatyti tik tada, kai pagal valstybės įstatymą jie negali gauti kai kurių darbų licencijuotose vietose ir profesijose, arba kai jie nustoja darbo ir nebūdami piliečiais negali kai kuriose valstijose gauti viešų įstaigų pagalbos.

O kaipgi su tais asmenimis, kurie faktinai tikrai nori pasidaryti piliečiais, bet dėl to nededa jokių pastangų? Į šią grupę įeina visi tie asmenys, kurie dėl įvairių priežasčių jaučia, kad pilietybės įsigijimo procesas jiems yra per sunkus.

Kai kurie nepiliečiai mano, kad jie visam laikui yra sulaikyti nuo pilietybės gavimo. Kiti neteisingai mano, kad pilietybės įsigijimo mokestis yra labai didelis. Dar kiti nudelsia pilietybės įsigijimą dėl neaiškios oficialybės baimės.

Senesni žmonės ypač traukiasi nuo šios minties, kuri jems atrodo per sunkus dalykas. Tai daugiausia taikytina tiems, kurie nemoka anglų kalbos. Dauguma senesnio amžiaus asmenų nežino, kad pagal kai kurias aplinkybes iš jų gali būti nereikalaujama anglų kalbos mokėjimo pilietybės įsigyjimui. Ši išimtis liečia visus tuos, kurie 1952 m. gruodžio mėn. 24 d., — kai Imigracijos ir Tautybės Aktas (Immigration and Nationality Act) buvo priimtas, buvo virš 50 metų amžiaus ir išgyveno JAV mažiausiai 20 metų.

Kita grupė, galinčių gauti pilietybę, nepadiuoda prašymų dėl to, kad bijo būti deportuotais, dėl kokių nors neaiškumų jų emigracijos vizose. Gal būt jie nežino, kad 1957 metų imigracijos įstatymas panaikino deportaciją visų tų, kurie yra JAV piliečių ar nuolat gyvenančių asmenų vyrais ar žmonomis, tėvais ar vaikais. Įstatymas taip pat atleidžia neteisingai duotas žinias apie tautybę ir gimimo vietą tiems žmonėms, kurie atvyko į Ameriką kaipo pabėgėliai tarp 1945 m. gruodžio mėn. ir 1954 m. lapkričio mėn.

Iš viso šio yra daroma sekanti išvada: nugalėjus tam tikras psichologines kliūtis, kaip stoką iniciatyvos, bereikalingą baimę ir beveik visi JAV imigrantai, kurie išpildo reikalavimus, gali pasidaryti Amerikos piliečiais.

Reikalavimai pilietybei gauti yra pilnai išaiškinti naujame "How to Become a Citizen of the United States" leidinyje, kurį išleido American Council for Nationalities Service, 20 West 40th St., New York 18, N. Y. Ši 128 puslapių knygelė, kainuojanti vieną dolerį, aprašo kiekvieną pilietybės įsigijimo procedūros žingsnį ir pilietybės ieškančiam pasako, ką jis turi daryti, kad taptų piliečiu. Joje šalia Konstitucijos ir Nepriklausomybės deklaracijos yra taip pat specialus skyrius su 130 klausimų ir atsakymų apie Amerikos istoriją ir valdžią, kaipo vadovas pilietybės įsigyjimo egzaminams.

Prašymą pilietybei įsigyti paduodantis asmuo, norįs gauti asmeniską pagalbą, turėtų pasitarti su agentūra, kuri užsiima naturalizacija. American Council for Nationalities Service turi apie 39-nias tokias agentūras per visą kraštą ir jos paprastai yra vadinamos Tarptautiniais Institutais (International Institutes). Šios agentūros suteikia eksperto patarimus dažnai net pilietybės ieškančio asmens gimtąja kalba.

AUTO JAU PLAUKIA PER UPES IR EŽERUS

New Yorkas. — Amphicar Corp. of America jau parduda automobilius, kurie gali plaukti skersai upes ir ežerus. Juos pagamino Kanadoje. Vienas iš jų New Yorke perplaukė Hudson upę. Automobilis yra 1,738 svarų, kaina $3,000. Jie pagaminti panašiai, kaip amfibijiniai tankai.

Lawrence, Mass.

Balandžio 9 d. ir mūsų miesto lietuviai pamatė filmus iš Lietuvos. Juos rodė Jonas Grybas ir K. Briedis, abu iš New Yorko. Pertraukoje pakalbėjo Jonas Gasiūnas, kuris pereitais metais su pirmaja turistų grupe lankėsi Lietuvoje.

Susirinkusiems buvo žingeidu matyti naują Lietuvos žmonių gyvenimą, o Gasiūnas dar daugiau jį paryškino. Jis kalbėjo apie Lietuvos didelius pasiekimus industrijoje, kultūroje ir kitose gyvenimo šakose.

Liet. P. Klubas turėjo specialį susirinkimą, nes reikėjo išrinkti naują gaspadorių. Dabartinis R. Mikolaitis turi darbą kitame mieste ir turėjo greitai išvažiuoti. Nauju gaspadoriumi išrinktas Šupetris. Linkiu jiems pasisekimo darbe.

Maple Parkas jau atidaras. Drgg. Milvidai dirba nuo ryto iki vėlaus vakaro. Velykų dieną žmonių buvo prisirinkę, kaip į pikniką. Tai gerai, kad vyksta tyru oru pakvėpuoti.

Blogumas tik tiems, kurie važiuoja busais. Mat, dabar busai dar retai eina. Prašau įsitėmyti: pirmas busas išeina 9:30 val. ryto, 2-ras — 12:30, o trečias — 3.30 val. po pietų. Nuo gegužės 30 dienos jie eis normaliai — kas valanda.

"Laisvės" metinis banketas įvyks gegužės 29 dieną, Maple Parke. Turėsime ir filmą, gamintą Lietuvoje, tai "Julius Janonis". Ją parodys Jonas Grybas ir K. Briedis.

Banketas prasidės 2 val. po pietų, o filmo rodymas — 4 valandą. Prašome vietinius ir iš toliau atsilankyti.

LLD 37 kp. ir LDS 125 kp. susirinkimai įvyks gegužės 15 d., 2 val. po pietų, Maple Parke. Visus narius prašome dalyvauti.

Maple Parko Bendrovės narių specialis susirinkimas yra šaukiamas gegužės 8 d., 2 val. po pietų. Visi dalyvaukite.

S. Penkauskas

Gibraltaras. — Ant hollandų laivo "Pendrech", 13,200 tonų įtalpos, kuris gabeno aliejų, įvyko sprogimas. Nelaimėje žuvo 3 jūreiviai. Laivas atvilktas į šią prieplauką.

Tokio. — Nuo rugpiūčio 15 iki rugsėjo 4 d. Japonija turės industrinę parodą Maskvoje.

Taipei. — Čiangkaišekiniai paminėjo 893 metų Čingis - Chano gimtadienį

Norwood, Mass.

Balandžio 9 d. mes turėjome apleisti Norwoodą, kuriame taip ilgai gyvenome. Taip jau susiklojo kai kurios gyvenimo sąlygos. Dabar mes gyvename Stoughtone.

Mūsų geros draugės, tai sužinojusios, tuojau suruošė išleistuves, kurios įvyko balandžio 8 d., L. B. Klubo svetainėje, 13 St. George Ave.

Susirinko mūsų geriausi draugai, draugės ir giminės. Reiškiame nuoširdžiausią padėką už suruošimą išleistuvių B. Grybienei ir S. Budrevičienei.

Tariame širdingą padėką visoms ir visiems už suteiktas dovanas.

Draugės ir draugai! Nors mes pasitraukėme iš Norwoodo, bet nuo jūs neatsiskirsime: kada tik pas jus įvyks koks nors parengimas, tai mes lankysimės, jeigu tik mums sveikata ir sąlygos leis.

Petras ir Elzbieta Kuruliai

Washingtonas. — JAV sumokės $75,000,000, tai yra vieną trečdalį lėšų už 200 karo lėktuvų, kuriuos pasigamins Japonija.

New Haven, Conn.

Balandžio 17 d. įvyko LLD 32 kuopos susirinkimas. Kuopos reikaluose buvo svarstomas Centro Komiteto veikimas. Nariai pasitenkinę centro veikla, ypatingai gerai, kad dažnai paragina kuopas.

Buvo svarstyta LLD suvažiavimas, kuris šaukiamas liepos 3 d., Philadelphia, Pa. Delegato rinkimas paliktas sekamam susirinkimui, kuris įvyks birželio mėnesį.

LLD 32 kuopa nutarė surengti Tėvų pagerbimo parengimą. Tai jau bus septintas iš eilės. Visi pirmesni parengimai pavyko, o šiemet, manome, kad dar geriau pavyks, nes bus pajvairintas.. Į rengimo gaspadorius išrinko B. Medley ir J. Kuncą.

Prašome kitų miestų organizacijas tą dieną nerengti savo parengimų, bet dalyvauti pas mus.

F. J. Norris, 45 metų amžiaus vyras, nuteistas už vagystę. Pas jį rado Šv. Povilo bažnyčios indą. Sakoma, kad tas daiktas vertas $100. Teisėjas jam davė 270 dienų kalėjimo.

Šešiolikos metų vaikinas jau buvo pavogęs 15-ką automobilių. Jis jais tik "pasivažinėdavo". Teisėjas jį nuteisė šešiems mėnesiams į pataisos namus.

Balandžio 17 d. policininkas pašovė 17-kos metų vaikiną-vagį, kuris bandė pabėgti. Vėliau suėmė ir jo sandraugus.

J. S. K.

Ottawa. — Kanada jau neparduos Kubai aštuonių laivų.

Brockton, Mass.

JOHN POCIUS

Paterson, N. J.

Mirė balandžio 7 d. Gaila laisvo ir draugiško žmogaus. Reiškiame nuoširdžią užuojautą velionio pusbroliui ir brolienei William ir Zofija Juodeikiams, taipgi giminėms ir draugams.

Rose Stripinis	G. Shimaitis
F. ir K. Čereškai	B. Navickienė
M. Gutauskienė	M. Potsienė
P. Sinkevičienė	A. Chestnut
W. Kelley	R. Wallant
T. Kaminskienė	K. Ustupas
G. Stepanauskas	

PRISIMINIMAS

STASYS PAULAUSKAS

Balandžio 24 dieną sukako 20 metų, kai mirė mano mylimas vyras ir geras tėvas. Mes tavęs niekad nepamiršime.

AMILIJA, žmona
STELLA, duktė
KAZYS, sūnus

—Worcester, Mass.

'IŠEIVIS' 3 AKTŲ OPERETĖ

Parašė Stasys Šimkus

Stato scenon Aido Choras, vadovaujamas Jono Dirvelio

Sekmadienį, Gegužės 1 May, 2-rą Val. Popiet

Aido Choras, kuris suvaidins operetę, vadovaujant Jonui Dirveliui.

Jonas Dirvelis
Choro dirigentas

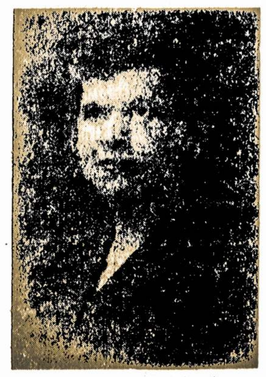

Ona Dirvelienė
Ievutės rolėje

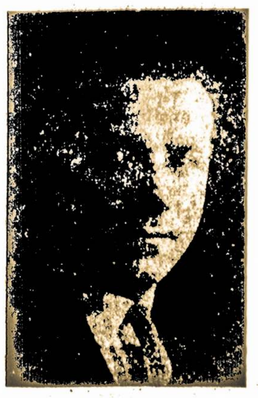

Jonas Sabaliauskas
Jono rolėje

LIETUVIŲ SVETAINĖJE —:— 29 ENDICOTT STREET
WORCESTER, MASS.

Kviečiame vietos ir apylinkės meno mėgėjus atsilankyti ir pamatyti vaidinant operetę "Išeivį," nes tai labai įspūdingas veikalas. Nepraleiskite progos, nes negreit kitos tokios susilauksite.

WORCESTER, MASS.

PASKUTINIS PAKVIETIMAS

Tai jau šį sekmadienį, gegužės 1, 2 val. popiet, įvyksta pastatymas "Išeivio" 29 Endicott St. salėje. Jau buvo nemažai rašyta spaudoje apie šį Aido Choro ruošimąsi, mokytojaujant Jonui Dirveliui, kad duoti ką didesnio, įdomesnio ir gražaus scenos mylėtojams. Kaip mokytojas, taip ir chorieičiai nemažai laiko, energijos, pasišventimo ir kantrybės įdėjo, kad susimokyti dainuoti ir vaidinti šį nemažą muzikalinį veikalą.

Aidiečiai kviečia visus kuo skaitlingiausiai atsilankyti. Jūs savo atsilankymu nevien patys turėsite sau malonaus pasitenkinimo, o ir įvertinsite chorieičių ir gerbiamo mokytojo pastangas.

Ateikite patys ir savo draugus pakvieskite, nes tai vienatinė proga.

Iki pasimotymo gegužės 1 dieną.

OLYMPIA PARKO REIKALAI

L. S. ir D. B. Draugijos nariai, daugiau dėmesio, jau gegužės mėnuo atėjo, o dar neturime išrinkę biznio gaspadoriaus Olympia parkui. Su pabaiga balandžio mėn. išsikraustė ilgai gyvenę Parko bute A. Čeponiai. Jie išvyko gyventi pas dukterį ir žentą. 4 kambarių butas liko tuščias. Jie per daugelį metų buvo parko prižiūrėtojais. Taigi dabar būtų tinkamiausia biznio gaspadoriui tame bute gyventi, renda žema. Bet kol kas nėra kam apsiimti. Jei nebus kam, tai kalbos apie pardavimą tos gražios vietos turės išsipildyti. Dabar tiek pensininkų, kur dingsime vasaros laiku? Todėl būkite Draugijos susirinkime gegužės 3 dienos vakare, 29 Endicott St.

D. J.

Balandžio 5 d. įvyko Lietuvos Sūnų ir Dukterų Draugijos ir Darbininkų klubo susirinkimas. Iš valdybos ir biznio komisijos raportų pasirodė, kad pereitais metais biznio reikalai ėjo į blogesnę pusę. Kame gi priežastis?

Pirmutinė priežastis — nebuvo praktiškai kontroliuojama. Todėl ir įvyko tie nemalonūs atsitikimai, kurie padarė dešimt tūkstančių dolerių išeigų.

L. S. ir D. Draugystė turi daugiau 400 narių, o į susirinkimus ateina 30 ar 40, gi kada šaukiami atvirukais, tai ateina kiek daugiau. Kada reikia naują valdybą ar komisijas išrinkti, tai labai sunku — naujų nėra, vis tiems patiems tenka apsiimti, ar jie nori, ar nenori.

Visi žinome, kad tik skaitlingas narių besilankymas į susirinkimus ir parengimus yra draugijos stiprumas. Gal neklysdamas pasakysiu, kad apie 80 procentų narių atsilanko tada, kada reikia duokles pasimokėti. O jau paskui jų nesimato. Kurie suserga, tai tik pasveikę ateina išsikolektuoti pašalpą. Manau, kad senesniems laikas daugiau rūpintis draugija, o ir jaunesniems reikia įsitraukti į veikimą.

MIRĖ

Balandžio 5 d. sulaukęs 72-jų metų mirė Motiejus Mazgelis. Palaidotas balandžio 7 d. Šv. Jono kapinėse. Paliko liūdesy dukteris: Rosę—žmoną Stanley V. Zaveski, Alginą — žmoną Patrick F. Gabriella, ir Jean — žmoną J. F. Malyczynski.

Lietuvos S. ir D. Draugija pareiškia šeimai nuoširdžią užuojautą, o velionio pagarbai papuošė karstą gėlių vainiku.

Sekamas Draugijos susirinkimas įvyks antradienį, gegužės 3 d., 7:30 val. vakare, 29 Endicott St. Visus narius ir nares prašome dalyvauti. *Rep.*

Rochester, N. Y.

Dėmesio, dėmesio visiems Rochesterio lietuviams!

Gegužės 14 ir 15 dienomis bus rodomi filmai iš Lietuvos. Bus spalvoti paveikslai su dainomis ir šokiais. Neapsakomai gražūs paveikslai. Niekas nieko kito nerengkite šiomis dienomis. Visi ir visos ateikite į Gedemino salę, 575 Joseph Ave., gegužės 14 d., šeštadienį, 6-tą val. vakare. Nuo šeštos valandos prasidės vakarienė, o nuo 7-tos valandos rodymas filmų.

Sekmadienį, gegužės 15 d., filmų rodymas prasidės 2 val. popiet. Turėkite mintyje, kad abudu kartus bus rodomi skirtingi filmai, ne tie patys. Visi būkite laiku. Visi būsite pasitenkinę.

Maloniai kviečiame pas mus atvykti torontiečius ir binghamtoniečius.

Niekas nepraleiskite šios progos. *Rengėjai*

KRISLAI

(Tąsa iš 1-jo pusl.)

žmonių kraujas liejasi upeliais. Tik viename Seulo mieste šiomis dienomis paskersta apie pusantro šimto.

Tai darbas diktatoriaus Syngman Rhee. Mūsų ginklai jį įstatė į prezidento vietą. Mūsų ginklai palaiko jo režimą. Mūsų ginklais apginkluota Rhee 600,000 vyrų armija. Mes ten tebelaikome 40,000 armiją palaikymui Rhee kruvino režimo.

—:—

Vasara jau čia pat. Prasidės piknikai ir išvažiavimai į parkus.

Nepamirškime savo spaudos, savo organizacijų.

Kas pas jus daroma pasiruošimui dėl LDS seimo ir Literatūros Draugijos suvažiavimo?

Pirmutinis "Laisvės" naudai piknikas, kaip ir kasmet, bus baltimoriečių piknikas. Jis įvyks birž. 12 d. Gerai, kad ir filadelfiečiai žada autobusu ir automobiliais vykti į pikniką.

—:—

Mūsų Valstybės sekretorus ponas Herteris pasiskelbė abiejų Amerikų globotoju. Jis niekur komunizmui neleisiąs nė kojos įkeylti.

Ponas sekretorius nesupranta nė to, jog komunizmui iš niekur kojos nereikės įkelti. Jis atsiranda toje pačioje žemėje. Jis iš niekur neimportuojamas.

DU SUVAŽIAVIMAI SUOMIŲ SOSTINĖJE

Helsinkis. — Čionai įvyko du politinių partijų suvažiavimai, tai Suomijos Komunistų partijos ir socialistų. Komunistų suvažiavime išreikšta viltis, kad Suomija pereis į liaudies respublikų bloką.

Socialistų suvažiavime rėkavo senas TSRS priešas Vaino Tanneris. Jį suvažiavimas išrinko partijos pirmininku.

Moterys turėjo gražią sueigą

Balandžio 21 d. vietos Moterų Klubo narės vėl turėjo gražų susirinkimą. Kadangi tuo pat laiku ir aidiečiai turėjo praktikas, tai moterų susirinkimas buvo kiek mažesnis. Klubo valdyba savo raportuose pranešė, kad visos narės jaučiasi gerai, ligonių šiuo kartu nėra.

Suzanna Kazokaitė telefonu pranešė, kad turi dirbti, susirinkime negali dalyvauti. Suzanna rūpestingai saugo klubietes. Jeigu kuri tik suserga ar kokia narės šeimoje nelaimė įvyksta, Suzanna tuojau skuba su simpatija. Klubietės labai įvertina jos tokį atidumą.

Plačiai kalbėtasi apie Motinos Dienos atžymėjimą. Kadangi gegužės mėnesį bus daug parengimų, tai nutarta nerengti vakarienės. Sekantį Klubo susirinkimą nutarta laikyti savaitę anksčiau, tai bus arčiau Motinos Dienos. Tame susirinkime bus paruošta narėms ir jų šeimų artimiesiems vakarienė. Tai įvyks 11 d. gegužės mėn., 7 v. vakaro. Prašome visus atvykti tiesiai iš darbo. Po vakarienės bus laiko gražiai vakarą praleisti.

Dažnai po susirinkimo viena bei kita klubietė savo bendradarbėms paruošia vaišių. Praeitame susirinkime Irena Levanienė buvo pasiruošusi kartu su klubietėmis atžymėti savo gimtadienį. Atėjus į susirinkimą draugė patyrė, jog aidiečiai taipgi turės savo praktikas, o ji vaišių paruošus tiktai dėl klubiečių. Išsiskirti nuo aidiečių negalima, tai mūsų bendra šeimą, daug klubiečių dainuoja chore. Teks dalintis, ką turim.

Patylomis, draugės Marcelė Yakštienė ir Nellie Kanopa išvirė kovutės, supiaustė pyragus, viską gražiai sudėstę ant šalimo stalo ir laukė, kada aidiečiai padarys pertrauką. Koncertui artėjant, choro mokytoja Mildred Stensler, rodosi, daugiau nieko ir nejaučia, tik rūpinasi geru pasiruošimu koncertui. Koncertų lankytojai negali įsivaizdinti, kiek daug pastangų mokytoja ir visi choristai turi pašvęsti.

Mokytojai paskelbus pertrauką, Choro pirmininkas J. Grybas painformovo choristus, kad Irena Levanienė kviečia visus prie užkandžių. Norėta sudainuoti "Happy Birthday", bet mokytoja sukomandavo kitą —"Goodnight, Irene" ir"Ilgiausių metų". Momentaliai susidarė gan jaudinanti aplinka. Draugė Irena nesitikėjo tokio malonaus surprizo. Tikrai tai buvo graži nuotaika: pasiskirstę svetainėje choristai labai gražiai padainavo ir kartu su klubietėmis linkėjo mūsų rūpestingai draugei viso gero.

Pasivaišinus, Choro mokytoja vėl sėda prie piano. Laikas skubiai slenka, rytoju visi turės skubėti į darbą, gi pačiai mokytojai gan toli iki namų.

Skanėsių ir kavutės liko tiek, kad dar daug ką būtų buvę galima pavaišinti. Draugė Levanienė ne visai tiksliai apskaičiavo klubiečių apetitą. Visi dalyviai linki, Tau, drauge Irena, geros sveikatos ir daug gražių metų.

Klubietė

Svečias kubietis dalyvaus Gegužės Pirmosios minėjime

Gustavo Mas, Kubos Darbo Konfederacijos atstovas, šių savaitę atvyks į Niujorką dalyvauti Gegužės Pirmosios demonstracijoje Union Square, Niujorke.

Su Gustavu Mas atvyks ir daugiau Kubos organizuotų darbininkų atstovų. Visi jie kartu su niujorkiečiais darbininkais minės tarptautinę darbininkų šventę.

Demonstrcija įvyks pirmadienį, gegužės 2 d. Prasidės 4 val. popiet ir tęsis iki 8 val. vakaro.

Niujorko darbininkai, ruoškitės minėti savo šventę!

Beje, girdėjome, kad Labor ir Peoples Committee (Darbo ir Liaudies Komitetas), kuris šiemet Gegužės Pirmosios atžymėjimą Niujorke ruošia, gavo iš Francūzijos darbo unijų vadovo Frachon įdomų, šiltą pasveikinimą tiems, kurie dalyvaus demonstracijoje. Išgirsime.

Lietuviai darbininkai, ruoškitės savo šventei minėti!

Puikiausiai pavykęs mūsų Aido Choro koncertas

Praėjusį sekmadienį įvykęs mūsų Aido Choro koncertas buvo vienas iš pačių geriausių ir gražiausių koncertų. Kaip žinia, koncertas šį kartą buvo laikomas Ukrainiečių salėje Williamsburge ant Grand Street. Bijota, kad gal naujoje ir lietuviams dar neįprastoje vietoje nepavyks susilaukti kiek skaitlingesnės publikos. Betgi publikos, pagal šiuos laikus, susirinko labai gražus būrys. Matėsi ir tokių, kuriuos jau labai seniai bebuvome matę mūsų parengimuose. Tas tik parodo, kad mūsų Aidas turi daug įtakos plačioje lietuviškoje visuomenėje.

Na, ir šis Aido koncertas savo turiniu skyrėsi nuo visų kitų koncertų. Viena, jis išimtinai susidėjo tik iš dainų ir vieno kito eilėraščio, įterpto į dainų tarpą. Antra, beveik visos dainos sukurtos šių dienų Lietuvoje ir čionai mūsų veikliausios choro mokytojos Mildred Stensler iš Lietuvos parsivežtos praėjusią vasarą. Tikrai buvo pademonstruota, "ką dainuoja mūsų broliai ir sesės Lietuvoje." Tikrai buvo kuo pasidžiaugti. Man ir, matyt, visai skaitlingai publikai labai patiko programos sutvarkymas. Nereikėjo nieko laukti, nereikėjo niekam nuobodžiauti. Iki paskutinės raidės ėjo viskas taip, kaip buvo spausdintoje programoje pažymėta.

Dainavo pats visas choras, dainavo Aido moterų grupė, dainavo Aido vyrų grupė, dainavo mišrus Aido ansamblis, dainavo kvartetas, ir dainavo solistai — Elena Brazauskienė, Suzanna Kazokaitė ir A. Iešmanta. Eiles skaitė bei deklamavo — Nastė Buknienė T. Kryževičiūtės eilėraštį "Šalis gimtoji," o Jonas Juška savo paties sukurtą "Nemunas tarnauja Lietuvai."

Reikėtų, žinoma, ką nors pasakyti apie kiekvieną programos punktą atskirai. Deja, tai užimtų labai daug vietos, gi šios pastabos rašomos greitomis ant rytojaus po koncerto.

Abelnai paėmus, visi programos dalyviai buvo savo vietoje ir savo pareigas labai gražiai, pagirtinai atliko. Gražių aplodismentų iš publikos susilaukė visi trys solistai, puikiai atsižymėjo minėtos atskiros grupės. Ir pasakysiu: pats mūsų Aidas niekados nėra dainavęs geriau, kaip dainavo šį kartą. Tiek dainų išmokti ir susimokyti, tai buvo tikrai milžiniškas darbas. Ypač aš susižavėjau paskutinėmis trimis choro dainomis — "Aviečiavo po šilelį," "Trobelė prie upės" ir "Jaunystė." Bravo Aidas, bravo aidiečiai, bravo mūsų mieloji Mildred! Jūsų gražios pastangos visus jus apvainikavo puikiausiu pasisekimu!

Koncertui gabiai pirmininkavo Eva Mizarienė. Pranešimą, kad staigiai susirgo ir tapo ligoninėn išvežtas "Laisvės" redaktorius rašytojas Rojus Mizara, visa publika sutiko giliausiu apgailestavimu.

Rep.

Laiškas iš Floridos

Brangi Lilija: Šiuomi painformuoju draugus brooklyniečius apie savo žmoną Juliją—ligonę. Mat, pereitą savaitę daugelis draugų mane šaukė į namus ir į darbovietę-klubą, vis teiraudamiesi — "kaip tavo žmona, girdėjau sunkiai susirgus, suparalyžiuota." Aš net pykti pradėjau. Žinau tikrai, kad žmona išvažiavo Floridon sveika-drūta, pasisvečiuoti pas dukrą ir "pasikolektuoti" sveikatos ateičiai. O čia žmonės praneša apie staigią ligą.

Ir pasirodo, kad būta bėmaža ko, teisybės, susirgo sunkiai, ir jei laiku nebūtų suspėjus pasiduoti gydytojo globai, tai gal būtų reikėję atsisveikinti su šiuo gražiuoju ir kartu griešnuoju pasauliu.

Šeštadienio naktį išskridau į Miami ir visą Velykų sekmadienį praleidau prie žmonos-ligonės lovos, ligoninėj. Ligonę per virš savaitę maitino per šiauduką, nes burna buvo surakinta ligos. Neužilgo galėsime ligonę vežtis namon, bet bus po gydytojo priežiūra bent porą savaičių.

Ligos priežastis paprasta; dirbo stuboj iki sušilimo, norėdama atvėsti išgėrė vandens su nemaža doze ledo, vizitavo kaiminką ir vis stengėsi atsivėdinti skersvėjyj, dar vėliau Bay Front parke, Miami Beach, koncerto klausėsi, ir jau būta perdaug atsivėdinta.

Tai tiek apie žmonos ligą. Jums daug linkėjimų nuo dukros Lilijos, žmonos ir manęs.

Jonas Lazauskas

Wuerzberg, Vakarų Vokietija. — Laike manevrų patrankos sprogimas užmušė 3 JAV karius ir du sunkiai sužeidė.

Po miestą pasidairius

New Yorkas. — Manhattano prezidentas Hulan Jack vėl pasitraukė iš pareigų, bet jo advokatai stengiasi panaikinti kaltinimus.

16,000 New Yorko prieplaukos darbininkų buvo streike per 9 valandas. Jų streikas suparalyžiavo prieplauką.

Nuo sausio pabaigos 17,000 laivų statėjų streikuoja prieš Bethlehem Steel Co. Darbininkai dirba tik dalinai New Yorke, kiti dirba kitose valstijose.

KALVAIČIAI GRĮŽO IŠ FLORIDOS

Vasario mėnesį Julius ir Mary Kalvaičiai su M. Simanavičiumi išvyko į Floridą. Kalvaičiai ilgoką laiką buvo St. Petersburg ir Miami. Jie Floridoje pasiilsėjo per septynias savaites. Lankėsi į lietuvių parengimus, matė daug iš seniau pažįstamų draugų ir draugių. Parvyko į New Yorką gerai pasilsėję ir gerame ūpe.

Chicago. — Mirė prof. R. M. Strozier.

Paieškojimas

Mieli tautiečiai! Prašau jūsų pagalbos giminių paieškojime.

1) Lapė Vladas, s. Petro, mano motinos Kazės Lapytės-Žeišienės brolis, išvykęs į Argentiną 1928 m. Dirbo prie geležinkelio statybos, o vėliau Buenos Aires fabrike. Nuo 1935 m. ryšiai nutrūko.

2) Žeišys Petras, s. Jono (tėvo Andriaus brolio sūnus), išvykęs 1928 m. Dirbo kartu su Vladu Lape. Vedė merginą iš Butrimonių parap.

3) Juodelienė-Zabalskytė, išvykusi į Braziliją 1930 m. Gyveno Rio de Janeiro. Su Juodeliu persiskyrė, ištekėjo už vietinio.

Būsiu jums dėkinga, jeigu suteiksite man informacijų.

Emilija Žeišytė, d. Andriaus
Kaunas
Panerių 53
Lithuania, USSR

PRANEŠIMAI

BROCKTON, MASS.

ALDLD 6 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyvks pirmadienį, gegužės (May) 2 d., 7.30 val. vakare, turime gerai prisirengti prie vasarinių parengimų.

7-tos apskrities piknikas bus birželio (June) 19-tą, Lawrence, Mass. Gi "Laisvės" piknikas bus liepos (July) 3-čią, Ramova parke, Montello, Mass. (34-35)

SUVAŽIAVIMAS

Massachusetts Moterų Sąryšio suvažiavimas įvyks gegužės 15 d., 11 val. ryto, Lietuvių Piliečių Klube, 823 Main St., Cambridge, Mass. Prašome išrinkti skaitlingą skaičių delegatų. K. Čereškienė. (33-36)

ROCHESTER, N. Y.

Pranešimas-pakvietimas

Balandžio 30 d. LDS 11ta kuopa ruošia šaunią vakarienę.

Sakoma, bus galima ir pasišokti po vakarienės. Tikimės svečių ir iš kitų miestų.

Bus gera proga susitikti su svečiais. Dalyvaukime visi.

Rengimo komisija (33-35)

ELIZABETH, N. J.

Svarbus Susirinkimas

LDS 33 kuopos susirinkimas įvyks sekmadienį, gegužės (May) 1 d., 3-čią val. dieną, 408 Court St. Šiame susirinkime bus balsuojama LDS centro valdyba ir bus renkami delegatai į LDS 14-jį Seimą.

Visi kuopos nariai malonėkite atsilankyti į šį svarbų susirinkimą.

A. S., Kp. Sekr. (34-35)

MATTHEW A. BUYUS
(BUYAUSKAS)
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Newark 5, N. J.
MArket 2-5172
426 Lafayette St.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

Mirė hitlerininkas-intrigantas Kersten

Hamm, Vakarų Vokietija. — Mirė Felix Kersten, buvęs nacių budelio Himmlerio pagalbininkas.

Kersten buvo didelis TSRS priešas. Jis gimė caristinėje Rusijoje — Estijoje. Po revoliucijos neteko dvarų. Puolė Tarybų Sąjungą su finais, o vėliau buvo hitlerininkų gestapo viršininkas.

Karo pabaigoje, kada matė Hitlerio pralaimėjimą, Kersten su švedų grafu Folke Bernadotte suokalbiavo, kad Vakarai padarytų atskirą taiką su Hitleriu ir visi pultų Tarybų Sąjungą.

Po karo jis išsisuko nuo bausmės, nes buvo intrigantas ir suokalbininkas. Savęs pateisinimui dar parašė knygą, kurioje įrodinėjo, būk jis išgelbėjo 60,000 žydų.

JIE VIS DAR NETIKI Į VIRŠŪNIŲ SUSITARIMĄ

Washingtonas. — James J. Wadsworth, JAV vyriausias delegatas atominių ginklų reikalais konferencijoje, parvyko pasitarti. Jis sakė, kad negalės viršūnių konferencijoje susitarti uždrausti atominius ginklus.

LENINO RAŠTAI BUS ANGLŲ KALBA

Maskvoje pradėjo spausdinti Lenino raštus anglų kalba. Bus 35 tomai. Pirmasis tomas turėjo išeiti balandžio 22 d., Lenino gimimo 90 metų sukaktyje.

Jungtinėse Valstijose Lenino raštai bus galimi gauti sekamuose knygynuose:

Four Continent Book Corp.
822 Broadway
New York, N. Y.

Cross World Books and Periodicals
333 South Wacker Drive
Chicago 6, Ill.

Victor Kamkin
2906-14th St., N. W.
Washington 9, D. C.

Omuta, Japonija. —Tūkstančiai mainierių mušėsi prieš 1,200 policininkų. Sužeistų buvo 140. Mainieriai protestavo prieš 2,200 jų draugų paleidimą iš Miike anglies kasyklų.

Seattle, Wash. — Sulaukus 88 metų amžiaus mirė artistė Alma Kruger.

New Delhi. — Nehru ir Chou En-lai pradėjo pasitarimus sienų reikale.

Varšuva. — Numatoma, kad bus blogas javų derlius.

Ir vėl įkaltino Hulan E. Jacką

The Appelate teismo skyrius panaikino pirmesnius Manhattano prezidento Hulan E. Jacko išteisinimus. Nuo šių metų pradžios prieš Jacką buvo iškelta visa eilė kaltinimų, kad jis yra priėmęs "dovanų".

Vėliau tie kaltinimai buvo panaikinti ir Jack sugrįžo į Manhattano prezidento vietą. Bet dabar patvarkyta, kad jis turės stoti teisman, kur bus išaiškinta jo reikalas.

Jack labai piktai priėmė įkaltinimą.